

Uchwała Nr 274/XLV/2022
Rady Gminy Zatory
z dnia 28 grudnia 2022 roku

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zatory
na lata 2023-2027.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022r. poz. 559, z późn. zm.) oraz art. 16b, art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021r. poz. 2268, z późn. zm.) uchwała się, co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się do realizacji Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zatory na lata 2023-2027, w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Zatory.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021r. poz. 2268, z późn. zm.) do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy m.in. opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Strategia – zgodnie z art. 16b ust. 2 ustawy o pomocy społecznej – zawiera w szczególności:

- diagnozę sytuacji społecznej, w tym określenie zdolności podmiotów ekonomii społecznej do realizacji usług społecznych w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1-14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych;
- prognozę zmian w zakresie objętym strategią;
- określenie: celów strategicznych projektowanych zmian, kierunków niezbędnych działań, sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych, wskaźników realizacji działań.

Misją Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zatory na lata 2023-2027 jest podniesienie jakości życia mieszkańców gminy Zatory poprzez zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego, dążenie do integracji społecznej oraz tworzenie równych szans rozwoju społecznego wszystkim mieszkańcom.

Celem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zatory jest wyznaczenie priorytetowych rozwiązań w zakresie przeciwdziałania określonym problemom społecznym oraz poprawa sytuacji życiowej mieszkańców. Cele strategiczne wskazują najważniejsze obszary, których wsparcie jest niezbędne dla rozwiązywania problemów społecznych w gminie. Adresatem Strategii jest ogół społeczności lokalnej, zaś punktem wyjścia dla jej opracowania jest diagnoza stanu faktycznego (Diagnoza Lokalnych Zagrożeń Społecznych na terenie Gminy Zatory – rok 2022) oraz analiza danych wynikających ze specyfiki gminy. Zebrany materiał źródłowy oraz wyniki badań przeprowadzonych wśród mieszkańców gminy Zatory pozwoliły wskazać grupę najważniejszych problemów społecznych w gminie.

Wdrażanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zatory na lata 2023-2027 opierać się będzie na realizacji pięciu celów strategicznych, tj.:

- 1) Zintegrowany system wsparcia oraz opieki nad rodziną i dzieckiem.
- 2) Poprawa warunków społecznego funkcjonowania osób starszych, przewlekle chorych oraz niepełnosprawnych.
- 3) Przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu i wykluczeniu społecznemu.
- 4) Przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy w rodzinie.
- 5) Rozwój aktywności obywatelskiej i społecznej mieszkańców.

Poprzez realizację kierunków działań strategicznych, prognozowane efekty mogą być widoczne w polepszeniu jakości życia mieszkańców gminy Zatory, tworzeniu szans wszechstronnego rozwoju, integracji i wsparcia grup marginalizowanych bądź narażonych na wykluczenie społeczne.

Biorąc powyższe pod uwagę, przyjęcie niniejszej uchwały jest zasadne.

Załącznik do Uchwały Nr 274/XLV/2022 Rady Gminy Zatory z

dnia 28 grudnia 2022r.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY ZATORY
NA LATA 2023-2027

Nowe Horyzonty
Spis treści

Wstęp.....	3
CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA	7
Położenie gminy.....	7
Demografia.....	8
Opieka zdrowotna	10
Rynek pracy.....	11
System lokalnej pomocy społecznej	13
Ubóstwo	16
Długotrwała choroba oraz niepełnosprawność	19
Bezradność opiekuńczo- wychowawcza oraz potrzeba ochrony macierzyństwa	22
Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie narkomanii	26
Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.....	30
Bezpieczeństwo publiczne	32
Organizacje pozarządowe.....	35
Oświata.....	36
Kultura.....	39
Diagnoza problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych	41
Podstawowe problemy społeczne w opinii pełnoletnich mieszkańców.....	41
Pracownicy punktów sprzedaży alkoholu	44
Dzieci i młodzież.....	46
Prognoza zmian w zakresie objętym Strategią.....	49
CZĘŚĆ ANALITYCZNA.....	52
Analiza SWOT	52

CZĘŚĆ PROGRAMOWA	56
Wizja i misja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.....	56
Cele i kierunki działań.....	57
Monitoring i ewaluacja w procesie wdrażania Strategii	72
Źródła finansowania	74
Spis tabel	76

Politykę społeczną zazwyczaj definiuje się jako "działalność państwa, podmiotów samorządowych i pozarządowych organizacji zmierzającą do kształtowania odpowiednich warunków pracy i bytu, pożądaných struktur społecznych oraz stosunków społeczno-kulturowych, w których przy aktywności ludzi będzie możliwe zaspokojenie potrzeb społeczeństwa na poziomie możliwym w danym okresie"¹. Definicja ta wskazuje na główny cel polityki społecznej państwa- utrzymywanie rozwoju społecznego i gospodarczego.

Podstawowym dokumentem planistycznym w sferze polityki społecznej na poziomie lokalnym jest Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych. Strategie rozwiązywania problemów społecznych, zgodnie z art. 17 ustawy o pomocy społecznej, mają dotyczyć programów pomocy społecznej, profilaktyki, a także rozwiązywania problemów zdiagnozowanych w danej społeczności. Celem strategii jest integracja osób, rodzin przejawiających problemy, a także dążenie do zmiany negatywnych sytuacji występujących w społeczeństwie².

Artykuł 16b wyżej wymienionej Ustawy określa kluczowe elementy, które powinna zawierać strategia rozwiązywania problemów społecznych w gminie. Dokument ten powinien składać się w szczególności z:

1. diagnozy sytuacji społecznej, w tym określenia zdolności podmiotów ekonomii społecznej do realizacji usług społecznych w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1–14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych,
2. prognozy zmian w zakresie objętym strategią,
3. określenia:
  - ✓ celów strategicznych projektowanych zmian,
  - ✓ kierunków niezbędnych działań,
  - ✓ sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
  - ✓ wskaźników realizacji działań.

---

¹ K. Loranty, *Bezpieczeństwo społeczne Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa 2004, s. 98.

² Ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (dalej: Ustawa o pomocy społecznej), art. 17

Niniejszy dokument składa się z trzech zasadniczych, podstawowych części:

- a) diagnostycznej,
- b) analitycznej,
- c) programowej.

Część diagnostyczna dokumentu zawiera informacje o jednostce oraz diagnozę konkretnych problemów społecznych z przywołaniem danych empirycznych. Część analityczna porządkuje informacje o danej gminie, które udało się zgromadzić na etapie diagnozy. Część programowa obejmuje opracowanie założeń, które przekładają się na wizję, a następnie misję oraz cele strategiczne i operacyjne, które stanowią podstawę do opracowania konkretnych działań lub zadań, czyli sprecyzowanych przedsięwzięć, zaplanowanych do realizacji³.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Zatory na lata 2023-2027 jest zgodna z dokumentami strategicznymi z zakresu polityki społecznej opracowanymi na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym. Wśród dokumentów, których założenia wpływają na kierunki działań w obszarze polityki społecznej, należy wymienić przede wszystkim:

- ✓ Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.);
- ✓ Strategia Demograficzna 2040;
- ✓ Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030;
- ✓ Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030;
- ✓ Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030;
- ✓ Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej;
- ✓ Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030;
- ✓ Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna na lata 2021-2035;
- ✓ Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2030;
- ✓ Krajowy Plan Odbudowy;
- ✓ Program Dostępność Plus 2018-2025;

---

³ *Strategie Rozwiązywania Problemów Społecznych. Podręcznik metodyczny. Część praktyczna*, Lublin 2021, s. 15- 16.

- ✓ Polityka społeczna wobec osób starszych 2030. BEZPIECZEŃSTWO – UCZESTNICTWO – SOLIDARNOŚĆ.

Wśród ustaw, które zostały uwzględnione w strategii rozwiązywania problemów społecznych jako podstawy prawne, należy wymienić przede wszystkim:

- ✓ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej,
- ✓ ustawa o samorządzie gminnym,
- ✓ ustawa o samorządzie powiatowym,
- ✓ ustawa o pomocy społecznej,
- ✓ ustawa o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych,
- ✓ ustawa o świadczeniach rodzinnych,
- ✓ ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ✓ ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- ✓ ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ✓ ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ✓ ustawa o zatrudnieniu socjalnym,
- ✓ ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- ✓ ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- ✓ ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- ✓ ustawa o ekonomii społecznej,
- ✓ ustawa o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami,
- ✓ ustawa o zasadach prowadzenia polityki rozwoju,
- ✓ ustawa Prawo oświatowe.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Zatory uwzględnia zapisy dokumentów regionalnych i lokalnych, między innymi takich jak:

- ✓ Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+;
- ✓ Strategia Polityki Społecznej Województwa Mazowieckiego na lata 2021–2030;
- ✓ Regionalna Strategia Innowacji dla Mazowsza do 2030 roku;
- ✓ Strategia Rozwoju Powiatu Pułtuskiego na lata 2016-2030;
- ✓ Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Pułtuskim;
- ✓ Strategia Rozwoju Gminy Zatory na lata 2016- 2025;
- ✓ Gminny Program Wspierania Rodziny na terenie Gminy Zatory;

Nowe Horyzonty

- ✓ Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Zatory;
- ✓ Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na terenie Gminy Zatory.

Celem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest zdiagnozowanie problemów społecznych występujących na obszarze gminy, a także wskazanie sposobów rozwiązania bądź ograniczenia ich wpływu na jakość życia mieszkańców.

Nowe Horyzonty

CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA

Położenie gminy

Gmina Zatory jest gminą wiejską. Położona jest w północnej części Mazowsza, w południowo – wschodniej części powiatu pułtuskiego. Gmina Zatory graniczy:

- od północy – z gminą Obryte, powiat pułtuski,
- od północnego zachodu – z gminą Pułtusk, powiat pułtuski,
- od zachodu – z gminą Pokrzywnica, powiat pułtuski,
- od północnego wschodu – z gminą Rząśnik, powiat wyszkowski,
- od południowego wschodu – z gminą Somianka, powiat wyszkowski,
- od południa – z gminą Serock, powiat legionowski.

Siedzibą władz samorządowych jest miejscowość Zatory. W skład gminy wchodzi 27 sołectw: Borsuki Kolonia, Burlaki, Cieńska, Ciski, Dębiny, Drwały, Gładczyn, Gładczyn Rządowy, Gładczyn Szlachecki, Kopaniec, Kruczy Borek, Lemany, Lutobrok, Lutobrok Folwark, Mierzęcin, Mystkówiec Kalinówka, Mystkówiec Szczucin, Nowe Borsuki, Pniewo, Pniewo Kolonia, Przyłubie, Stawinoga, Śliski, Topolnica, Wiktoryn, Wólka Zatorska, Zatory.

Powierzchnia gminy wynosi 12 130 ha, w tym 7 198 ha użytków rolnych i 3 935 ha lasów. Zupełny brak przemysłu decyduje, że podstawową funkcją gminy jest produkcja żywności, głównie na potrzeby aglomeracji warszawskiej. Głównymi ośrodkami gminy są miejscowości Zatory i Pniewo.

Rysunek 1. Mapa gminy Zatory.

Demografia

Gminę Zatory według danych Głównego Urzędu Statystycznego na dzień 31.12.2021 r., zamieszkiwało **4 801** osób, z czego 50,2% stanowiły kobiety (**2 412 osób**), a 49,8% mężczyźni (**2 389 osób**). W gminie Zatory widoczna jest przewaga kobiet w całości populacji. Taki stan daje się zaobserwować w większości jednostek samorządu terytorialnego w Polsce. W latach 2019- 2021 gmina Zatory odnotowywała stopniowy spadek liczby mieszkańców.

Tabela 1. Liczba mieszkańców gminy Zatory w podziale na płeć.

	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
2019	4 849	2 452	2 397
2020	4 828	2 443	2 385
2021	4 801	2 412	2 389

Dane Głównego Urzędu Statystycznego, źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/teryt/tablica>

Gmina Zatory ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -19. W 2021 roku na terenie gminy Zatory **urodziło się 43 dzieci**, a **zmarły 62 osoby**⁴. Liczba urodzeń w ciągu ostatnich dwóch lat zmalała, natomiast wzrosła liczba zgonów.

Tabela 2. Przyrost naturalny w gminie Zatory- lata 2019-2021.

	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny
2019	58	54	-4
2020	46	50	-4
2021	43	62	-19

Dane Urzędu Stanu Cywilnego.

⁴Dane Urzędu Stanu Cywilnego w gminie Zatory.

Populację gminy Zatory charakteryzuje malejąca liczba osób poniżej 18 roku życia. Taki obraz struktury demograficznej jest skutkiem procesów zachodzących w przeszłości, a jako główne czynniki wymienia się tutaj spadek współczynnika dzietności począwszy od roku 1989 oraz systematyczne podwyższanie się wieku rodzenia pierwszego dziecka. Procesy te, występujące w całym kraju, miały miejsce również w gminie Zatory.

Tabela 3. Ekonomiczne grupy wiekowe w latach 2019- 2021.

	Wiek przedprodukcyjny	Wiek produkcyjny	Wiek poprodukcyjny
2019	977	2986	886
2020	969	2975	884
2021	964	2959	878

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Mający obecnie miejsce dynamiczny proces starzenia się społeczeństw postępuje wskutek nakładania się spadku liczby urodzeń przy jednoczesnym wydłużaniu średniej długości życia. Według prognoz Głównego Urzędu Statystycznego do 2025 roku będzie wzrastał udział „młodszej” subpopulacji, tj. osób w wieku 65-79 lat, bowiem tę grupę będą sukcesywnie zasilały osoby urodzone w latach 1949-1965, a jednocześnie będzie ubywało osób w wieku 80 lat i więcej urodzonych w latach 1934- 1945. Po 2025 roku znacząco wzrośnie odsetek osiemdziesięciolatków i osób starszych z uwagi na fakt, że ten wiek – w kolejnych latach – osiągną osoby urodzone w czasie powojennego boomu urodzeń. Szacuje się, że w 2040 roku osoby w zaawansowanej starości (ponad osiemdziesięcioletnie) będą stanowiły aż 36% zbiorowości osób starszych. Systematyczne postępowanie zjawiska starzenia się wymaga podjęcia z wyprzedzeniem, działań zmierzających do stworzenia nowoczesnego systemu polityki społecznej ukierunkowanej na zaspokajanie specyficznych potrzeb osób starszych. Starzenie się i starość jawią się jednym z kluczowych problemów społecznych, zarówno w aspekcie ekonomicznym i medycznym, jak i etycznym⁵.

⁵ J. Hrynkiewicz, J. Witkowski, A. Potrykowska, *Sytuacja Demograficzna Polski jako wyzwanie dla polityki społecznej i gospodarczej*, Warszawa 2018.

PODSUMOWANIE

W ciągu ostatnich trzech lat stopniowo maleje liczba mieszkańców gminy Zatory. Malejąca liczba mieszkańców spowodowana jest ujemnym przyrostem naturalnym oraz malejącym ogólnym saldem migracji. Depopulacja i „starzenie się” społeczeństwa wymagać będzie korekt w politykach rozwojowych i uwzględniania negatywnych skutków zmian demograficznych. Należy podjąć działania mające na celu m.in. wzrost perspektyw rozwojowych dla mieszkańców gminy i przeciwdziałanie migracji (szczególnie wśród ludzi młodych).

Opieka zdrowotna

System opieki zdrowotnej w Polsce tworzą instytucje oraz osoby, które wchodzi w skład zespołu i zapewniają opiekę zdrowotną ludności. Opiera się on na modelu ubezpieczeniowym - każdemu ubezpieczonemu przysługuje prawo do ochrony zdrowia. Jest to niezależne od sytuacji materialnej. Zakres udzielanych świadczeń, a także warunki ich przyznawania określają odpowiednie ustawy:

- ✓ ustawa o zakładach opieki zdrowotnej,
- ✓ ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Województwo mazowieckie dysponuje znacznym potencjałem placówek ochrony zdrowia, skoncentrowanym głównie w stolicy. Na tle kraju województwo wyróżnia się największą liczbą podmiotów ambulatoryjnej opieki zdrowotnej i łóżek w szpitalach ogólnych, a także szpitali psychiatrycznych (9), natomiast pod względem liczby szpitali ogólnych (112) znajduje się na drugim miejscu, za województwem śląskim. Koncentracja placówek ochrony zdrowia ma miejsce w Warszawie, w której zlokalizowana jest blisko połowa (51) szpitali znajdujących się na terenie województwa (w tym wysokospecjalistycznych) oraz ponad 42% podmiotów ambulatoryjnej opieki zdrowotnej⁶.

---

⁶ *Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego*, s. 26.

W gminie Zatory funkcjonują dwie publiczne placówki opieki zdrowotnej (Ośrodek zdrowia w Zatorach, Ośrodek zdrowia w Pniewie). Poza tym, na terenie gminy funkcjonują 2 punkty apteczne⁷.

Pandemia COVID-19 znacząco wpłynęła na zmianę funkcjonowania całego świata – można przypuszczać, że skutki makrospołeczne i makroekonomiczne w poszczególnych regionach świata są podobne, różnią się jednak natężeniem i sposobami radzenia sobie z nimi. Jak wynika z Raportu „Polskie miasta w czasach pandemii” Polskiego Instytutu Ekonomicznego⁸, pandemia uderzyła w warunki życia mieszkańców w miastach, najbardziej zaś w służbę zdrowia, gdyż to na niej spoczęła główna walka o zdrowie i życie mieszkańców.

Rynek pracy

Widoczne są znaczne różnice w strukturze rynku pracy pomiędzy miejskim obszarem funkcjonalnym Warszawy a pozostałą częścią województwa mazowieckiego. Region Mazowiecki cechuje się niższą wartością wskaźnika zatrudnienia, niższym tempem wzrostu miejsc pracy, dużym udziałem pracujących w rolnictwie oraz wyższym poziomem bezrobocia, przekraczającym średnią krajową. Poziom tego wskaźnika plasuje region na jednym z ostatnich miejsc w zestawieniu z pozostałymi regionami. Bezrobocie w powiecie pułtuskim jest jedną z najważniejszych kwestii społecznych, generujących powiększającą się skalę ubóstwa wśród jednostek i rodzin⁹. Stopa bezrobocia na koniec 2021 roku wynosiła: w Polsce- 5,7%; w województwie – 4,6%, w powiecie pułtuskim- 12,6%.

Liczba osób bezrobotnych na dzień 31.12.2021 r. zarejestrowanych w gminie Zatory według danych Głównego Urzędu Statystycznego wynosiła 249, w tym 47,4% stanowiły kobiety, 52,6% mężczyźni. W stosunku do 2020 roku w 2021 roku liczba zarejestrowanych bezrobotnych zmalała o 15 osób¹⁰.

Zauważyć jednak należy, że mimo spadku ogólnej liczby bezrobotnych w ciągu ostatnich 2 lat obserwuje wzrost osób zarejestrowanych jako długotrwale bezrobotne. Sytuację pozostawania bez pracy, wskutek długotrwałej beczynności, bezrobotny może traktować jako sposób na życie. Wydłużający się okres bez zatrudnienia może spowodować, iż bezrobotni będą

---

⁷ <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/teryt/kategoria/2053>

⁸ Polski Instytut Ekonomiczny, *Polskie miasta w czasach pandemii*, Warszawa 2020.

⁹ *Startegia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+*, s.17.

¹⁰ <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/teryt/kategoria/2053>

bardziej skłonni zaakceptować swoją sytuację. Sprzyja to tendencji do godzenia się na niższy standard życia, na uzależnienie od pomocy innych, do zmniejszenia aktywności poszukiwania. Długotrwałe pozostawanie bez pracy stwarza zagrożenie patologią społeczną, zmniejsza szansę znalezienia zatrudnienia, a tym samym powoduje degradację materialną i izolację społeczną jednostki¹¹.

Tabela 4. Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych w gminie Zatory.

	2020	2021
Ogółem	264	249
Kobiety	138	118
Mężczyźni	126	137
Długotrwałe bezrobotni	159	175

Główny Urząd Statystyczny, źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/teryt/tablica>

Krajowy Plan Odbudowy zakłada zmianę podejścia do aktywizacji osób w trudnej sytuacji na rynku pracy poprzez rozwiązania systemowe, ograniczenie segmentacji rynku pracy oraz odpowiednie regulacje prawne związane funkcjonowaniem instytucji rynku pracy oraz zwiększeniem wykorzystania elastycznej organizacji czasu pracy. Zmianom tym będą towarzyszyły różnego rodzaju programy umożliwiające nabywanie kompetencji i kwalifikacji. Szczególnym rozwiązaniem wspomagającym zatrzymywanie na rynku pracy osób w wieku emerytalnym są wprowadzone już możliwości zwiększania dochodów na emeryturze – różnego rodzaju programy emerytalne oraz możliwość podejmowania zatrudnienia mimo przejścia na emeryturę. Drugą odnogą reformy rynku pracy są, według KPO rozwiązania systemowe zwiększające dopasowanie umiejętności kadr do potrzeb rynku pracy oraz uzupełniające niedobory na rynku poprzez ułatwienia w dostępie do zatrudnienia cudzoziemców. Rozwiązania w zakresie kwalifikacji kadr wspierane będą programami przekwalifikowania, w szczególności w tych zawodach, które z uwagi na proces automatyzacji będą stopniowo

¹¹ <https://gazeta.sgh.waw.pl/po-prostu-ekonomia/jak-bezrobocie-wplywa-na-czlowieka> (data dostępu: 31.10.2022r.)

„wypadać” z rynku pracy. Równoległe wprowadzane będą zmiany odbudowujące szkolnictwo zawodowe i dostosowujące je do nowych wyzwań w gospodarce¹².

PODSUMOWANIE

W ciągu dwóch lat nieznacznie zmalała liczba osób bezrobotnych na terenie gminy Zatory. Jednakże, wzrosła liczba osób długotrwale bezrobotnych. Należy kłaść duży nacisk na aktywizację osób bezrobotnych i wspieranie przedsiębiorczości, w tym przez wspieranie uczenia się przez całe życie, doradztwo i kształcenie zawodowe, zapewnienie opieki nad dziećmi. Konieczne jest rozszerzanie działań na rzecz wzrostu zatrudnienia osób, które zostały zidentyfikowane jako zagrożone na rynku pracy.

System lokalnej pomocy społecznej

Ośrodek Pomocy Społecznej w Zatorach jest jednostką organizacyjną Gminy Zatory powstałą na podstawie Uchwały nr X/36/90 Gminnej Rady Narodowej w Zatorach z dnia 22 lutego 1990r.

Celem działalności Ośrodka jest:

- ✓ rozpoznawanie i zaspokajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin mających trudności w samodzielnym funkcjonowaniu w społeczeństwie, podejmowanie działań prowadzących do ich życiowego usamodzielnienia i integracji ze środowiskiem oraz zapobieganie powstawaniu nowych problemów społecznych powodujących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej;
- ✓ realizacja zadań własnych i zleconych wymienionych w ustawie o pomocy społecznej oraz innych zadań z zakresu zabezpieczenia społecznego wskazanych do realizacji przez Ośrodek, bądź powierzonych do realizacji w drodze porozumienia, uchwał Rady Gminy Zatory oraz zarządzeń lub upoważnień Wójta Gminy Zatory.

Ośrodek realizuje zadania własne gminy zgodnie z wymaganiami ustawowymi oraz zadaniami określonymi przez Radę Gminy, natomiast zadania zlecone z ustaleniami przekazanymi przez administrację rządową.

---

¹² Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności, Warszawa, czerwiec 2022, s. 45.

Na koniec 2021 roku w Ośrodku Pomocy Społecznej w Zatorach zatrudnionych było 10 pracowników:

- Kierownik OPS w Zatorach – 1 etat;
- Główny księgowy – 1 etat;
- Specjalista pracy socjalnej – 1 etat;
- Starszy pracownik socjalny – 1 etat;
- Pracownik socjalny – 1 etat;
- Asystent rodziny – 1/2 etatu;
- Starszy specjalista ds. świadczeń – 1 etat;
- Inspektor ds. świadczeń – 1 etat;
- Starsza pielęgniarka – 1 etat;
- Specjalista ds. administracyjnych – 1 etat.

W gminie Zatory na dzień 31.12.2021 r. wsparciem systemu pomocy społecznej objętych było łącznie 132 rodziny, 432 osoby w rodzinach (o 14 rodzin więcej niż w 2020 r. oraz o 33 rodziny mniej niż w 2019). **Na przestrzeni ostatnich dwóch lat wzrosła liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej.** Najczęstszymi powodami udzielania pomocy społecznej w gminie Zatory są niezmiennie od kilku lat ubóstwo oraz bezrobocie.

Tabela 5. Powody przyznawania pomocy społecznej- liczba rodzin¹³.

	2019 r.	2020 r.	2021 r.
Ubóstwo	88	78	67
Bezdomność	1	2	3
Bezrobocie	47	40	41
Potrzeba ochrony macierzyństwa	41	33	28
Niepelnosprawność	28	27	29
Długotrwała lub ciężka choroba	27	22	26
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	8	4	7

¹³ W jednym przypadku podstawą do udzielenia pomocy może być równocześnie kilka przesłanek.

Nowe Horyzonty

Alkoholizm	3	1	0
Przemoc w rodzinie	0	1	0
Trudności po opuszczeniu zakładu karnego	1	1	1

Dane z Ośrodka Pomocy Społecznej w gminie Zatory.

Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy pomoc w formie pracy socjalnej. Zgodnie z art. 6 pkt 12 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, praca socjalna to działalność zawodowa mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. **W 2021 roku praca socjalna kierowana była do 97 rodzin, 274 osób w tych rodzinach** (w 2020 roku praca socjalna kierowana była do 159 rodzin, 559 osób w tych rodzinach). Występujące problemy społeczne generują wiele dysfunkcji w funkcjonowaniu społecznym rodzin. Dominującym problemem i powodem udzielanego przez OPS wsparcia od wielu lat jest ubóstwo oraz bezrobocie. W stosunku do osób bezrobotnych prowadzone są rozmowy motywujące do kontaktu z doradcą zawodowym w Powiatowym Urzędzie Pracy w Pułtusku, do udziału w pracach społecznie użytecznych, udziału w szkoleniach i innych formach aktywizacji zawodowej proponowanych przez PUP w Pułtusku. Na bieżąco, w miarę możliwości i potrzeb organizowane są również zbiórki odzieży, obuwia, mebli dla osób potrzebujących. Rzeczy te przekazywane są bezpośrednio do rodzin i osób zgłaszających potrzebę wsparcia w tym zakresie.

W 2021 roku kontynuowano wsparcie psychologiczne. Poradnictwo było świadczone przez psychologa zatrudnionego w Urzędzie Gminy Zatory. Z porad specjalisty skorzystało 19 osób z 13 rodzin, udzielono 46 porad (w 2020 roku z porad specjalisty skorzystało 20 osób z 13 rodzin, udzielono 70 porad). Ponadto od października 2021 roku mieszkańcy Gminy mogą skorzystać także z bezpłatnej pomocy terapeutycznej prowadzonej przez instruktora terapii uzależnień – w tym zakresie w 2021r. pomocy udzielono łącznie 6 osobom z 6 rodzin (19 porad). Pracownicy OPS w ramach swojej pracy socjalnej oraz asystent rodziny zachęcali osoby potrzebujące wsparcia oraz porady do skorzystania z usług specjalistów.

Ubóstwo

Ubóstwo określa się jako stan warunków bytowych uniemożliwiający zaspokajanie podstawowych potrzeb, funkcji życiowych. Przyczyny i konsekwencje ubóstwa często trudno od siebie oddzielić. Zarówno skutkiem jak i czynnikiem mogą być np. dezintegracja rodziny, rozwój przestępczości, marginalizacja, nierówny start dzieci i młodzieży, patologie społeczne czy niepełnosprawność.

Dodatkowo, nieodpowiednia działalność organów państwowych może zniechęcać do poprawy swojej sytuacji materialnej (np. płaca minimalna) czy też prowadzić do bierności i niezaradności życiowej (system zasiłków i świadczeń) całych grup społecznych. Zagrożenie ubóstwem dotyczy zwłaszcza rodzin wielodzietnych i niepełnych, kręgów patologii społecznej, osób niepełnosprawnych, grup mniejszościowych, ludzi posiadających niskie kwalifikacje zawodowe, migrantów, ludzi starszych. Analizując problem ubóstwa nie możemy pominąć dynamicznie zmieniającej się sytuacji społeczno-gospodarczej kraju. Sytuacja epidemiologiczna, w jakiej znalazła się Polska od marca 2020 roku z powodu pandemii COVID-19 i związane z nią ograniczenia w istotny sposób wpłynęły na rynek pracy, wysokość wynagrodzeń, ceny i inne zjawiska, takie jak m.in. izolacja społeczna czy przemoc domowa, w sposób bezpośredni i pośredni związane z występowaniem ubóstwa. Prawdopodobnie utrzymująca się niekorzystna sytuacja społeczno-gospodarcza kraju w znacznym stopniu przyczyni się do zwiększenia zasięgu ubóstwa w skali całego kraju.

Dane OPS w Zatorach wskazują, że w ciągu ostatnich trzech lat stopniowo maleje liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa. W 2019 roku z pomocy społecznej z powodu ubóstwa korzystało 88 rodzin z terenu gminy, w 2020 roku liczba ta spadła do 78 rodzin, a w 2021 roku ponownie zmalała do 67 rodzin.

OPS w Zatorach realizował Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014 – 2020 współfinansowany z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym Podprogram 2021. w trakcie, którego gotowe artykuły spożywcze były przekazywane nieodpłatnie osobom najuboższym, spełniającym kryteria określone w ustawie o pomocy społecznej. Cel programu to udzielenie wsparcia osobom doświadczającym najgłębszych form ubóstwa poprzez udostępnienie pomocy żywnościowej. W 2021r. pracownicy OPS, zgodnie z umową o współpracy pomiędzy Bankiem Żywności w Ciechanowie a Kierownikiem OPS w Zatorach z dn. 12.03.2021r., kwalifikowali podopiecznych oraz kierowali ich do punktu dystrybucji żywności (punkt w Pułtusku), w celu odbioru należnych produktów zgodnie

z normą na 1 osobę. Dystrybucja artykułów spożywczych oraz działań towarzyszących odbywała się od marca 2021 roku do września 2021r. Łączna liczba osób, do których bezpośrednio przekazana została żywność w roku 2021: 201 osób, tj. 69 rodzin.

Zasiłek celowy to świadczenie fakultatywne przyznawane na zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej, a w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu.

Osobom bezdomnym i innym osobom nie posiadającym dochodu oraz możliwości uzyskania świadczeń zdrowotnych może być przyznany zasiłek celowy na pokrycie części lub całości wydatków na świadczenia zdrowotne. Zasiłek celowy może być przyznany również w formie biletu kredytowanego. Zasiłek celowy może być przyznany również w celu realizacji postanowień kontraktu socjalnego. Wówczas może być wypłacany niezależnie od dochodu, przez okres do 2 miesięcy od dnia, w którym osoba objęta kontraktem socjalnym, w trakcie jego realizacji, stała się osobą zatrudnioną. W 2021r. przyznanych zostało 20 świadczeń w formie zasiłków celowych dla 7 rodzin i 13 osób samotnie gospodarujących, w tym 5 świadczeń w formie specjalnych zasiłków celowych (dla 3 osób samotnych i 1 osoby w rodzinie). W 2020r. przyznanych zostało 20 świadczeń w formie zasiłków celowych (dla 9 osób samotnych i 5 osób w rodzinie) oraz 5 świadczeń w formie specjalnych zasiłków celowych.

Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje także zadanie własne gminy przyznając decyzją administracyjną i wypłacając dodatki mieszkaniowe. W 2021 roku dodatek mieszkaniowy otrzymało 9 gospodarstw domowych (w 2020 roku było to 8 gospodarstw domowych). Natomiast dodatek energetyczny przyznano 5 gospodarstwom domowym (w 2020 roku przyznano go 2 gospodarstwom domowym).

Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje pomoc materialną dla uczniów zamieszkałych na terenie gminy w formie stypendium szkolnego oraz zasiłku szkolnego. W 2021 roku na rok szkolny 2021/2022:

- pozytywnie rozpatrzono 47 wniosków o udzielenie pomocy materialnej o charakterze socjalnym w formie stypendium szkolnego,
- przyznano stypendium szkolne dla 47 uczniów zamieszkałych na terenie Gminy Zatory.

Z kolei w 2020 roku na rok szkolny 2020/2021:

- pozytywnie rozpatrzono 29 wniosków o udzielenie pomocy materialnej o charakterze socjalnym w formie stypendium szkolnego,
- przyznano stypendium szkolne dla 56 uczniów zamieszkałych na terenie Gminy Zatory.

Zgodnie z realizacją zadań własnych dotyczących zapewnienia schronienia Gmina Zatory w 2020 roku podpisała umowę ze Stowarzyszeniem „Serdeczna Dłoń” w Pokrzywnicy w sprawie świadczenia usług schronienia dla osób bezdomnych z terenu Gminy Zatory w 2021 roku. Umowa stanowi kontynuację dotychczasowej współpracy z ww. placówką. Na mocy podpisanej umowy jedna bezdomna osoba z terenu Gminy Zatory od dnia 14 września 2018 roku otrzymuje schronienie w ww. placówce, natomiast druga przebywała w schronisku od 2 września 2021r. do 15 października 2021r.

W 2020 r. pomimo ograniczeń związanych z pandemią COVID-19, w województwie mazowieckim odnotowano poprawę sytuacji materialnej gospodarstw domowych. W porównaniu z rokiem poprzednim dochody gospodarstw domowych były wyższe o 6,3%, natomiast wydatki spadły o 2,3%¹⁴.

W 2020 r. w województwie mazowieckim wzrósł poziom proggu ubóstwa skrajnego¹⁵, obniżył się poziom ubóstwa relatywnego¹⁶, natomiast poziom granic ubóstwa ustawowego¹⁷ był taki sam, jak w 2019 r. Zaobserwowany wzrost zasięgu ubóstwa skrajnego miał miejsce w sytuacji nieco większego niż w 2019 r. zróżnicowania sytuacji dochodowej oraz niższego poziomu wydatków gospodarstw domowych¹⁸.

Świadczenia w formie niepieniężnej w 2020 r. otrzymało na Mazowszu 67,6 tys. osób (w 2019 r. – 77,8 tys.). Były to: gorące posiłki (dla 47,1 tys. osób), usługi opiekuńcze obejmujące zaspokajanie codziennych potrzeb życiowych (14,7 tys. osób), zapewnienie schronienia

---

¹⁴ Urząd Statystyczny w Warszawie, *Budżety gospodarstw domowych w województwie mazowieckim w 2020 r.*, s. 1-2.

¹⁵ Przyjęcie granicy ubóstwa na poziomie minimum egzystencji pozwala na oszacowanie skali ubóstwa skrajnego. Konsumpcja poniżej tego poziomu utrudnia przeżycie i stanowi zagrożenie dla biologicznego rozwoju człowieka.

¹⁶ Zastosowanie wskaźnika relatywnej granicy ubóstwa na poziomie 50% kwoty, którą przeciętnie miesięcznie wydają gospodarstwa domowe w Polsce, pozwala na wyodrębnienie tych, których poziom konsumpcji znacząco odbiega od poziomu przeciętnego.

¹⁷ Wskaźnik "ustawowej" granicy ubóstwa wskazuje na grupę osób, które zgodnie z obowiązującymi przepisami są uprawnione do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego z pomocy społecznej.

¹⁸ <https://warszawa.stat.gov.pl/dla-mediow/informacje-prasowe/17-pazdziernika-miedzynarodowy-dzien-walki-z-ubostwem.229.1.html> (data dostępu: 31.10.2022 r.)

w noclegowniach, schroniskach i domach dla bezdomnych (2,8 tys. osób) oraz pozostałe świadczenia (3,1 tys. osób)¹⁹.

Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych z województwa mazowieckiego uległa poprawie. W skali roku nastąpił wzrost odsetka gospodarstw domowych oceniających swoją sytuację materialną jako dobrą albo raczej dobrą (o 3,9 p. proc.) oraz spadek odsetka gospodarstw postrzegających ją jako raczej złą albo złą (o 1,2 p. proc.). Zmniejszył się także udział osób określających swoją sytuację jako przeciętną (o 2,7 p. proc.)²⁰.

Długotrwała choroba oraz niepełnosprawność

Problem długotrwałej choroby dotyczy osób, które z powodu posiadanego schorzenia pozostają przez długi czas pod opieką lekarską, a choroba, na którą cierpią, często nie jest możliwa do całkowitego wyleczenia, a jedynie minimalizowane są jej objawy. Ciężka choroba natomiast to taka, która zagraża życiu człowieka. Otrzymanie pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby jest uzależnione również od tego, w jakim stopniu posiadane schorzenie utrudnia życie wnioskodawcy. Uwzględniane są takie okoliczności jak: wydatki ponoszone w związku z zakupem leków, wydatki związane z wyjazdami do specjalistów, utrudnienie w podjęciu zatrudnienia.

Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych definiuje osoby niepełnosprawne, jako osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności zdolności do wykonywania pracy zawodowej. Osoby niepełnosprawne to również te, które uzyskały orzeczenie o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy na podstawie odrębnych przepisów oraz dzieci posiadające orzeczenie o niepełnosprawności przed ukończeniem 16 roku życia.

Dane z OPS w Zatorach wskazują, że w ostatnich latach długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność są jednymi z najczęściej występujących przyczyn trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin, a jednocześnie najczęstszymi powodami ubiegania się o pomoc społeczną. Należy również zauważyć, że w roku 2021 w stosunku do roku 2020 liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej i ciężkiej choroby czy niepełnosprawności wzrosła.

---

¹⁹ <https://warszawa.stat.gov.pl/dla-mediow/informacje-prasowe/17-pazdziernika-miedzynarodowy-dzien-walki-z-ubostwem,229,1.html> (data dostępu: 31.10.2022 r.)

²⁰ Tamże.

Samotnej osobie niepełnosprawnej oraz przewlekle chorej, która wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych. Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Specjalistyczne usługi opiekuńcze są to usługi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju niepełnosprawności (jak np. wspieranie nabywania i rozwoju umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia, pomoc w życiu społecznym, w załatwianiu spraw urzędowych i uzyskaniu zatrudnienia, wspieranie procesu leczenia i rehabilitacja fizyczna). Usługi te są świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym (posiadające np. kwalifikacje do wykonywania zawodu pracownika socjalnego, pedagoga, psychologa, pielęgniarki, asystenta osoby niepełnosprawnej, rehabilitanta).

W 2021 roku OPS Zatory zatrudniał 1 pielęgniarkę, która realizowała specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz usługi opiekuńcze dla mieszkańców Gminy Zatory. Z usług opiekuńczych w 2021 roku skorzystało 5 osób (w 2020 roku 9 osób). Natomiast specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi były świadczone łącznie dla 6 osób (w 2020 roku również 6 osób).

Proces starzenia się społeczeństwa powoduje zapotrzebowanie na podstawowe usługi opiekuńcze świadczone w miejscu zamieszkania. Rzutuje to bezpośrednio na kierunek pomocy społecznej. Dla gminy wskaźniki te (liczba osób w wieku poprodukcyjnym w gminie, liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w poprzednich latach, liczba osób umieszczanych w domach pomocy społecznej w poprzednich latach itp.) pozwalają prognozować liczbę osób wymagających pomocy w postaci usług podstawowych i specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym psychiatrycznych, asystentury, pomocy sąsiedzkiej, opieki wytchnieniowej. Głównym powodem wzrostu zapotrzebowania na usługi jest izolacja w czasie pandemii, brak zainteresowania potrzebującymi członkami rodziny, samotność, brak dostępności do lekarzy.

Osobie, która potrzebuje wsparcia w funkcjonowaniu w codziennym życiu, ale nie wymaga usług w zakresie świadczonym przez jednostkę całodobowej opieki, może być przyznany pobyt w mieszkaniu chronionym. Mieszkanie chronione jest formą pomocy społecznej przygotowującą osoby tam przebywające, pod opieką specjalistów, do prowadzenia samodzielnego życia, zapewniającą warunki do samodzielnego funkcjonowania w środowisku,

w integracji ze społecznością lokalną. Na terenie gminy Zatory nie funkcjonują mieszkania chronione.

W związku z obowiązującym stanem epidemii, MRiPS kierując się troską o bezpieczeństwo osób starszych przygotowało program wspierający ochronę zdrowia i życia osób powyżej 70 roku życia (w szczególnych przypadkach osób poniżej 70 roku życia) pt. „Wspieraj seniora”. Program miał na celu dofinansowanie gmin w zakresie realizacji usługi wsparcia na rzecz Seniorów, którzy z uwagi na pandemię zdecydowali się na pozostanie w domu. Gmina Zatory realizowała program od 01 stycznia 2021 roku do 31 grudnia 2021r. Programem objętych zostało łącznie 19 osób (od 20 października do 31 grudnia 2020r. programem objęte zostały 3 osoby). Pomoc polegała głównie na zrobieniu i dostarczeniu zakupów obejmujących m.in. artykuły spożywcze, lekarstwa oraz załatwieniu drobnych spraw urzędowych.

Osobie wymagającej całodobowej opieki, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej. Dom Pomocy Społecznej świadczy usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające i edukacyjne na poziomie obowiązującego standardu (określonego rozporządzeniem Ministra), w zakresie i formach wynikających z indywidualnych potrzeb osób w nim przebywających. OPS w roku 2021 opłacał pobyt 4 osób (w 2020 roku również 4 osób) umieszczonych w domach pomocy społecznej, wymagających całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogących samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, którym nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych.

Pełnoletniej osobie niepełnosprawnej całkowicie niezdolnej do pracy przysługuje zasiłek stały z pomocy społecznej, jeżeli:

- ✓ jej dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej w przypadku osoby samotnej,
- ✓ jej dochód, jak również dochód na osobę w rodzinie są niższe od kryterium dochodowego na osobę w rodzinie.

W roku 2021 z zasiłków stałych skorzystało 13 osób (o 1 osobę więcej niż w 2020 roku).

Zasiłek okresowy przysługuje w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego:

- osobie samotnie gospodarującej, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej;
- rodzinie, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego rodziny.

W 2021 r. przyznano 12 świadczeń w formie zasiłków okresowych. Głównym powodem przyznania zasiłków było: bezrobocie - 9 świadczeń, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego – 3 świadczenia. W 2020 roku przyznano 15 takich świadczeń, a głównymi powodami przyznania zasiłków było: bezrobocie - 8 świadczeń, niepełnosprawność – 5 świadczenia, inny powód – 2.

Bezradność opiekuńczo- wychowawcza oraz potrzeba ochrony macierzyństwa

---

Rolą rodziny jest zapewnienie dziecku opieki oraz jego wychowanie w celu przygotowania go do życia w społeczeństwie. Środowisko rodzinne jest pierwszym środowiskiem wychowawczym w życiu dziecka, w którym uczy się nawiązywać kontakty z innymi ludźmi i zdobywa pierwsze doświadczenia z dziedziny współżycia społecznego. Na środowisko rodzinne składają się: struktura rodziny, atmosfera wychowawcza w domu, warunki materialne i zdrowotne, stopień wykształcenia rodziców i ogólna struktura środowiska.

Rodzina jednak nie zawsze prawidłowo wykonuje powyższe zadania. Bezradność występować może w kwestii prowadzenia gospodarstwa domowego – problem z zapewnieniem żywności, odzieży, mieszkania itp. Bezradności tej nie należy jednak mylić z problemem posiadania przez rodzinę niewystarczających środków finansowych na zabezpieczenie tych potrzeb, gdyż w tym wypadku niezaspokojenie ich nie musi występować w parze z nieprawidłowym pełnieniem funkcji opiekuńczo-wychowawczych. O bezradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego powinno mówić się w odniesieniu do rodzin, które posiadają wystarczające środki finansowe na zabezpieczenie podstawowych potrzeb, lecz środkami tymi dysponują w nieodpowiedni sposób.

Nieprawidłowe funkcjonowanie rodziny jest częstym powodem zaniedbywania przez dzieci nauki, nierealizowania obowiązku szkolnego, demoralizacji oraz niskiej samooceny. Brak specjalistycznego wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w sprawowaniu opieki

nad dziećmi i ich wychowaniu powoduje potencjalne zagrożenie związane z koniecznością umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych w dalszym ciągu stanowią znaczny odsetek klientów pomocy społecznej. Najczęściej niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu oraz problemy w pełnieniu ról rodzicielskich współlistnieją z innymi trudnościami takimi jak: uzależnienie od alkoholu i środków psychoaktywnych, przemoc domowa, przestępczość, zaburzenia równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych, małżeńskich, zawodowych. Ważne jest zatem systematyczne monitorowanie tych środowisk przez pracowników socjalnych, wspieranie ze strony asystentów rodziny, pedagogów szkolnych oraz przedstawicieli innych grup zawodowych kontaktujących się z rodziną. Specyfika rodzin niewydolnych wychowawczo wymaga od służb pomocowych zintegrowania działań skierowanych na dziecko i rodzinę w sposób wielodyscyplinarny. **Dane OPS w Zatorach wskazują, że w roku 2021 w stosunku do roku 2020 wzrosła liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności opiekuńczo- wychowawczej.**

Obowiązek wspierania rodziny znajdującej się w trudnej sytuacji, niemogącej realizować funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa przede wszystkim na jednostkach samorządu terytorialnego oraz organach administracji rządowej. Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej podzieliła zadania gminy i powiatu. Po stronie gminy jest praca z rodzinami biologicznymi, zaś działania powiatu skupiają się przede wszystkim na pracy z rodzinami zastępczymi. Gmina zapewnia wsparcie rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo –wychowawczych poprzez działania wspomagające rodziców mających problemy w wypełnianiu obowiązków rodzicielskich, tak, aby zapobiec doprowadzeniu do sytuacji, w której dziecko, ze względu na jego dobro, zostałoby umieszczone w pieczy zastępczej.

Efektem podejmowanych działań w ramach systemu ma być zapewnienie rodzinie takiej pomocy, która wyeliminuje zagrożenie zabrania dziecka z rodziny biologicznej. Obowiązek ten realizowany powinien być we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi. Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócić rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji.

Asystent rodziny pracuje w rodzinach, w których występują trudności opiekuńczo – wychowawcze, w szczególności w rodzinach niepełnych, wielodzietnych i borykających się z niepełnosprawnością dziecka. Asystent rodziny prowadzi pracę z rodziną w miejscu jej zamieszkania. Celem asystenta rodziny jest przede wszystkim mobilizacja, wsparcie rodzin oraz wspólne rozwiązywanie ich problemów. Oprócz tego, rodziny mogą liczyć na wsparcie emocjonalne i poradnictwo. Asystent zmierza do tego, aby wzbudzić u podopiecznych dążenie do zmiany swojej sytuacji życiowej. **Według stanu na dzień 31 grudnia 2021r. w Ośrodku Pomocy Społecznej zatrudniony był jeden asystent rodziny, który przez cały 2021 rok pracował łącznie z 8 rodzinami (w 2020 roku z 6 rodzinami). Głównym czynnikiem powodującym objęcie ww. rodzin asystenturą była bezradność opiekuńczo-wychowawcza i brak kompetencji społecznych pomocnych w zaspokajaniu potrzeb małoletnich.**

W 2021r. trzy rodziny z terenu Gminy Zatory nie sprawowały opieki nad swoimi biologicznymi dziećmi, które przebywały w rodzinnych formach pieczy zastępczej. Natomiast na obszarze Gminy według stanu na dzień 31.12.2021r. funkcjonowały 2 rodziny zastępcze: jedna spokrewniona, jedna niezawodowa – każda z nich posiadająca 1 dziecko.

Z kolei prawo do świadczeń z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności oznacza objęcie pomocą społeczną kobiet w ciąży i rodzin wychowujących dzieci. Rodzina wielodzietna to rodzina, w której skład wchodzi troje i więcej dzieci. **Dane OPS w Zatorach wskazują, że w ciągu ostatnich 3 lat zmalała liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności.**

Do roku 2017, Ustawa z 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej była jedynym podstawowym aktem prawnym, który definiował różnorodne formy wsparcia rodziny na poziomie gminy. W grudniu 2016 roku Rada Ministrów podjęła uchwałę w sprawie przyjęcia kompleksowego programu wsparcia dla rodzin „Za życiem”. W ślad za programem została uchwalona Ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”. Wspomniane dokumenty zaczęły obowiązywać w styczniu 2017 roku. „Za życiem” wspiera rodziny z osobami niepełnosprawnymi, a w szczególności wychowujące niepełnosprawne dzieci. Proponowana przez rząd pomoc obejmuje kompleksowe rozwiązania dotyczące wsparcia kobiet w ciąży i ich rodzin, wczesnego wspomaganie dziecka i jego rodziny, usług wspierających i rehabilitacyjnych oraz wsparcia mieszkaniowego. Zgodnie z wyżej wymienionymi przepisami rodzinom, w których urodzi się dziecko z ciężką i nieodwracalną

Nowe Horyzonty

niepełnosprawnością albo nieuleczalną chorobą zagrażającą życiu, która powstała w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu, przysługuje jednorazowe świadczenie w wysokości 4 tys. zł. Ustawa „Za życiem” przewiduje również m. in. że przewodnikiem po systemie wsparcia dla rodzin, w których urodzą się dzieci z niepełnosprawnością lub ciężką chorobą, będzie asystent rodziny, którego zadaniem będzie koordynowanie dostępnej pomocy. Ustawa ma na celu również znacznie usprawnić dostęp do świadczeń zdrowotnych. **W 2021 roku i w 2020 roku nie wypłacono żadnych świadczeń z ustawy „Za życiem”.**

W celu wsparcia rodziny dziecko może zostać objęte opieką i wychowaniem w placówce wsparcia dziennego. Placówki wsparcia dziennego prowadzi gmina. Na terenie Gminy Zatory nie funkcjonują placówki posiadające status placówek wsparcia dziennego. Natomiast działają 2 świetlice szkolne: 1 w Zespole Szkolno- Przedszkolnym w Pniewie i 1 w Zespole Placówek Oświatowych w Zatorach oraz 2 świetlice gminne: 1 w Zatorach i 1 w Gładczynie.

PODSUMOWANIE

Na przestrzeni ostatnich dwóch lat wzrosła liczba osób korzystających z pomocy społecznej. Najczęstszymi powodami udzielania pomocy społecznej w gminie Zatory są niezmiennie od kilku lat ubóstwo oraz bezrobocie. Gmina realizuje liczne programy osłonowe, a także zapewnia mieszkańcom szeroki wachlarz usług społecznych. Konieczne jest jednak doskonalenie i rozwijanie działań ukierunkowanych na rzecz przeciwdziałania zjawisku ubóstwa, marginalizacji i wykluczenia społecznego, w tym m.in. osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin, osób starszych, osób bezrobotnych, rodzin wielodzietnych, rodzin z trudnościami wychowawczymi, jak również dzieci pozbawionych opieki rodzicielskiej. Istotne jest podjęcie działań w kierunku utworzenia placówki wsparcia dziennego prowadzonej w formie specjalistycznej, mającej na celu działania prewencyjno-profilaktyczne skierowane w szczególności do dzieci i młodzieży oraz rodzin zagrożonych dysfunkcją lub przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Konieczne jest także podjęcie działań na rzecz rozwoju różnego rodzaju usług społecznych, w tym wspieranie rozwoju opieki rodzinnej i środowiskowej, jak również poradnictwa specjalistycznego i terapeutycznego na rzecz osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, w tym m.in. w postaci mieszkań chronionych. Wskazane jest również wsparcie na rzecz integracji i aktywizacji społeczno-zawodowej. Niezbędne są działania na rzecz seniorów polegające na zapewnieniu przyjaznego środowiska z zapleczem kulturalno-rekreacyjnym.

Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie narkomanii

---

Podstawą prawną działań gminnych związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych i narkomanii jest ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii. Wymienione ustawy tworzą spójny system umożliwiający samorządom terytorialnym prowadzenie lokalnej polityki wobec zagrożeń wynikających ze spożywania alkoholu i narkotyków a także wyznaczają konkretne zadania i wskazują środki na ich realizację.

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi stanowi, że prowadzenie działań z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań własnych gminy. Ich realizacja prowadzona jest w postaci gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii stanowiącego część strategii rozwiązywania problemów społecznych, uchwalanego przez radę gminy, uwzględniającego cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, określone w Narodowym Programie Zdrowia. Elementem gminnego programu mogą być również zadania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym.

Celem strategicznym Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla gminy Zatory na rok 2021 było ograniczenie, jak również zmniejszanie rozmiarów problemów już istniejących, szkód zdrowotnych i społecznych skutków, wynikających z nadużywania napojów alkoholowych, narkotyków, innych środków odurzających, uzależnień behawioralnych oraz przemocy w rodzinie, poprzez podnoszenie poziomu wiedzy oraz świadomości mieszkańców Gminy Zatory.

W Gminie Zatory opracowywanie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii należy do zadań Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zatorach. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zatorach poprzez swoją działalność, realizuje założenia Programu, zajmuje się wspieraniem osób uzależnionych i ich rodzin, kształtowaniem zdrowego stylu życia oraz wspiera rodziny w trudnych sytuacjach życiowych. Ponadto, GKRPA w Zatorach podejmuje czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec

osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego, a także opiniuje wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych pod względem zgodności usytuowania punktu sprzedaży oraz limitu maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na terenie Gminy Zatory.

Ilość punktów sprzedaży napojów alkoholowych (ogółem 12) w tym:

a. do spożycia poza miejscem sprzedaży (wg zawartości alkoholu):

- do 4,5%- 11;
- od 4,5% do 18%- 9;
- powyżej 18%- 9.

b. do spożycia w miejscu sprzedaży (wg zawartości alkoholu):

- do 4,5%- 1;
- od 4,5% do 18%- 0;
- powyżej 18%- 0.

W ramach działalności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zatorach w 2021 r. odbyło się 12 posiedzeń (o 2 posiedzenia więcej niż w 2020 roku), podczas których m.in. prowadzono rozmowy motywujące do zaprzestania nadużywania alkoholu i podjęcia terapii przez osoby nadużywające alkoholu, opiniowano wydanie zezwoleń na sprzedaż alkoholu. Do Komisji wpłynęło 8 wniosków o objęcie postępowaniem osób nadużywających alkohol (o 5 wniosków więcej niż w 2020 roku). Szczegółowe dane z działalności GKRPA przedstawia poniższa tabela.

Tabela 6. Działalność GKRPA.

	2019	2020	2021
Ogólne posiedzenia Komisji	12	10	12
Postanowienia opiniujące lokalizację punktów sprzedaży napojów alkoholowych	4	2	2
Do Komisji wpłynęło:			
• Wniosków o leczenie odwykowe	5	3	8
• Zleceń przeprowadzenia badania przez biegłych sądowych	2	1	1
• Wniosków do Sądu w sprawie obowiązku leczenia odwykowego	2	1	1

Mieszkańcy Gminy Zatory mogą korzystać ze specjalistycznej pomocy udzielanej bezpłatnie przez radcę prawnego i psychologa. Mając na uwadze bardzo istotny i niepokojący problem społeczny, jakim jest uzależnienie od alkoholu, od października 2021 roku mogą również skorzystać z pomocy instruktora terapii uzależnień. Z pomocy psychologicznej w 2021 r. skorzystało 19 osób, udzielono łącznie 46 porad. Natomiast z pomocy Instruktora terapii uzależnień (bezpośredniej) skorzystało 6 osób, udzielono łącznie 19 porad.

PODSUMOWANIE

Analizując trendy w obszarze problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, zaobserwować można wzrost działań podejmowanych w tym zakresie. Niestety, biorąc pod uwagę dużą dynamikę zachodzącą na rynku środków psychoaktywnych, w tym pojawianie się nowych substancji oraz zmiany zjawisk towarzyszących narkomanii, takie jak zmiany wzorców przyjmowania narkotyków, powodują, że sztywno przyjęte zadania często okazują się nieadekwatne do zmieniającej się rzeczywistości. Dlatego też ten obszar polityki społecznej wymaga ciągłej analizy oraz elastyczności wprowadzanych działań.

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

Jednym z nadrzędnych i długofalowych celów polityki prorodzinnej państwa jest tworzenie warunków do pełnego rozwoju i prawidłowego funkcjonowania rodziny oraz zapobieganie występowaniu postaw i zachowań społecznych, zagrożonych patologiami, w tym przemocą domową. Działania na rzecz osób i rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie mają charakter interdyscyplinarny, a więc opierają się na współpracy służb, które dysponując wiedzą, doświadczeniem, narzędziami oraz kompetencjami w danej dziedzinie łączą swoje siły, celem udzielenia kompleksowej pomocy rodzinie.

Ośrodek Pomocy Społecznej zapewnia obsługę Zespołowi Interdyscyplinarnemu ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. W skład Zespołu wchodzi przedstawiciele: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, policji, oświaty, Kuratorskiej Służby Sądowej.

Głównym zadaniem Zespołu jest koordynowanie i realizacja działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności poprzez:

- ✓ diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie;
- ✓ podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie, mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku;
- ✓ inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą;
- ✓ rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
- ✓ inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

W 2021 roku odbyło się 5 posiedzeń Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie (w 2020 roku- 3 posiedzenia, w 2019 roku- 5 posiedzeń). Na posiedzeniach omawiano m.in. bieżące sprawy dotyczące działalności i funkcjonowania Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego oraz Grup Roboczych. W trakcie posiedzeń dokonywano analizy lokalnych zasobów w zakresie udzielania pomocy i wsparcia rodzinom dotkniętym problemem przemocy. Omawiano system współdziałania służb odpowiedzialnych za podejmowanie działań ukierunkowanych na pomoc i przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

W 2021 roku prowadzono procedurę Niebieskie Karty łącznie w 15 środowiskach (10 procedur wszczętych w 2021r. przez przedstawicieli Komendy Powiatowej Policji

w Pułtusku oraz 5 procedur NK kontynuowanych z 2020r.). Z kolei w 2020 roku prowadzono procedurę Niebieskie Karty łącznie w 14 środowiskach (9 procedur wszczętych w 2020r. - 8 z Komendy Powiatowej Policji w Pułtusku, 1 sporządzona przez pracowników OPS w Zatorach; 5 procedur NK kontynuowanych z 2019r.).

W ramach funkcjonowania Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 roku w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” w 2021 r. wszczęto następujące działania:

- powołano 10 Grup Roboczych (w 2020 roku- 14 grup roboczych),
- odbyło się 40 spotkań Grup Roboczych (w 2020 roku 44 spotkania),
- sporządzono 12 formularzy Niebieskich Kart C (w 2020 roku-8 formularzy),
- sporządzono 11 formularzy Niebieskich Kart D (w 2020 roku 9 formularzy),
- zakończono łącznie 5 procedur „Niebieskie Karty” (w 2020 roku 9 procedur):
  - 1 na skutek ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy – na podstawie § 18 ust.1 pkt 1 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 roku w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”,
  - 4 wobec rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań – na podstawie § 18 ust.1 pkt 2 ww. Rozporządzenia.

Należy dodać, iż w Gminie Zatory realizowany był Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2019-2021 przyjęty Uchwałą Nr 28/V/2019 Rady Gminy Zatory z dnia 22.02.2019r. Zadania Programu ukierunkowane były na:

- ✓ rozwój systemu przeciwdziałania przemocy oraz współpracy międzyinstytucjonalnej,
- ✓ zapewnienie dostępności pomocy osobom i rodzinom z problemem przemocy domowej,
- ✓ kształtowanie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie,
- ✓ doskonalenie kadr zajmujących się diagnozowaniem i pomocą osobom dotkniętym tym problemem.

PODSUMOWANIE

W 2021 roku zaobserwowano wzrost liczby prowadzonych procedur Niebieska Karta w stosunku do roku poprzedniego, co świadczy o większym odsetku osób stosujących przemoc i jej doświadczających. Zakres udzielanej pomocy jest sukcesywnie rozszerzany w odniesieniu do diagnozowanego poziomu potrzeb. Zespół Interdyscyplinarny kładzie nacisk na współpracę m.in. z przedstawicielami kuratelii sądowej, Policji i oświaty w celu efektywnej pracy na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Bezpieczeństwo publiczne

Bezpieczeństwo publiczne to ogół instrumentów służących ochronie ludności przed incydentami zakłócającymi funkcjonowanie obywateli w społeczeństwie zgodne z przyjętymi normami prawno-obyczajowymi.

Na terenie gminy Zatory za bezpieczeństwo i porządek publiczny odpowiada Komenda Powiatowa Policji w Pułtusk.

Na podstawie danych zawartych poniżej należy stwierdzić, że w ostatnich latach wzrosła liczba takich przestępstw jak kradzież z włamaniem oraz fizyczne i psychiczne znęcanie się nad rodziną. Zmalała zaś liczba czynów zabronionych takich jak: kradzież pieniędzy, uszkodzenie mienia oraz pobicie.

Tabela 7. Przestępczość na terenie gminy Zatory w latach 2019-2021- dane z KPP Pułtusk.

	2019	2020	2021
Kradzież z włamaniem	7	0	12
Fizyczne i psychiczne znęcanie się nad rodziną	10	5	12
Pobicie	2	0	0
Uszkodzenie mienia	4	4	2

Kradzież pieniędzy	1	2	0
Kradzież mienia	3	4	4

Poniższa tabela przedstawia dane pozyskane od Policji dotyczące problemów społecznych związanych z nadużywaniem substancji psychoaktywnych.

Na przestrzeni ostatnich dwóch lat zmalała ilość zatrzymanych osób do wytrzeźwienia. Odnotowano jednak więcej przypadków zakłócania porządku publicznego. W ostatnim roku zmalała liczba przypadków prowadzenia pojazdów po drodze publicznej w stanie nietrzeźwości. Tendencję spadkową obserwuje się również w liczbie podejmowanych interwencji związanych z użyciem alkoholu.

Tabela 8. Przepięstwa/wykroczenia popełnione pod wpływem alkoholu- dane z KPP w Pułtusku.

	2019 r.	2020 r.	2021 r.
Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej w stanie nietrzeźwości	15	10	6
Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej po użyciu alkoholu	4	0	0
Zakłócanie porządku publicznego	15	26	33
Podejmowanie czynności zawodowych pod wpływem alkoholu	0	0	0
Liczba wypadków pod wpływem alkoholu	0	0	0
Osoby zatrzymane do wytrzeźwienia ogółem	3	5	2
Ogólna liczba interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu	105	83	75

W roku 2020 spadła liczba interwencji Policji dotyczących przemocy w rodzinie, jednak w ciągu ostatnich dwóch lat utrzymuje się ona na stałym poziomie. W latach 2020-2021 liczba ofiar przemocy w rodzinie utrzymuje się na stałym poziomie, natomiast wzrosła liczba sprawców. Ofiarami przemocy domowej najczęściej padają kobiety, zaś sprawcami przemocy domowej zazwyczaj są mężczyźni. Dane te wskazują na konieczność podejmowania dalszych działań mających na celu zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie w gminie Zatory.

Tabela 9. Liczba zdarzeń związanych z przemocą domową- dane z KPP w Pultusku.

	2019	2020	2021
Liczba interwencji dot. przemocy w rodzinie	20	10	10
Liczba ofiar ogółem	36	10	10
• Kobiety	18	6	8
• Mężczyźni	2	4	2
• Małoletni do 13 roku życia	14	0	0
• Nieletni w przedziale 13-18 lat	2	0	0
Liczba sprawców ogółem	20	10	12
• Kobiety	3	0	2
• Mężczyźni	17	10	10
• Nieletni	0	0	0
Liczba sprawców pod wpływem alkoholu	10	8	5
• Kobiety	0	0	0
• Mężczyźni	10	8	5
• Nieletni	0	0	0

PODSUMOWANIE

Policja stara się samodzielnie zapewnić bezpieczeństwo publiczne w gminie Zatory, a efektywność podejmowanych przez nią działań jest wysoka.

Organizacje pozarządowe

Zakres współpracy z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami w roku 2021 określał Program współpracy Gminy Zatory z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2021. Celem głównym Programu było kształtowanie demokratycznego ładu społecznego w środowisku lokalnym poprzez budowanie partnerstwa między administracją samorządową a organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami, służącego do lepszego rozpoznawania i zaspakajania potrzeb społecznych w sposób skuteczny i efektywny.

Na terenie gminy Zatory działalność prowadzą następujące organizacje pozarządowe:

- ✓ Stowarzyszenie „Puszcza Biała – Moja Mała Ojczyzna”,
- ✓ Stowarzyszenie „Puszcza Biała”,
- ✓ Ochotnicza Straż Pożarna w Zatorach,
- ✓ Ochotnicza Straż Pożarna w Pniewie,
- ✓ Ochotnicza Straż Pożarna w Dębinach,
- ✓ Ochotnicza Straż Pożarna w Cieńszy,
- ✓ Ochotnicza Straż Pożarna w Lutobroku,
- ✓ Ochotnicza Straż Pożarna w Wólce Zatorskiej,
- ✓ Koło Gospodyń Wiejskich „ZATORZANKI” w Zatorach,
- ✓ Koło Gospodyń Wiejskich „PNIEWIANKI” w Pniewie,
- ✓ Koło Gospodyń Wiejskich w Cieńszy,
- ✓ Koło Gospodyń Wiejskich „WIKTORYNKI” w Wiktorynie,
- ✓ Koło Gospodyń Wiejskich „NAD STAWEM” w Dębinach,
- ✓ Koło Gospodyń Wiejskich „KOLONIANKI” w Pniewie Kolonii,
- ✓ Koło Gospodyń i Gospodarzy Wiejskich w Drwałach.

Nowe Horyzonty

Na terenie gminy działa także Klub Seniora zrzeszający się nieformalnie i Stowarzyszenie „Zielone Mosty Narwi” z siedzibą w sąsiedniej gminie Pokrzywnica. Stowarzyszenie jest organizacją, która działa na terenie powiatu pułtuskiego i nowodworskiego. Jego celem jest dbanie o rozwój własnego regionu, promowanie go, wykorzystywanie lokalnych zasobów.

W myśl ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r. ekonomii społecznej organizacje pozarządowe są podmiotami ekonomii społecznej i uprawnione są do realizacji usług społecznych. Zgodnie z wyżej wymienioną ustawą usługi społeczne oznaczają działania z zakresu: polityki prorodzinnej, wspierania rodziny, systemu pieczy zastępczej, pomocy społecznej, promocji i ochrony zdrowia, wspierania osób niepełnosprawnych, edukacji publicznej, przeciwdziałania bezrobociu, kultury, kultury fizycznej i turystyki, pobudzania aktywności obywatelskiej, mieszkalnictwa, ochrony środowiska, reintegracji zawodowej i społecznej.

PODSUMOWANIE

Organizacje pozarządowe pełnią rolę uzupełniającą dla działań organów publicznych, ich rola jest niezastąpiona w aktywizowaniu środowisk lokalnych oraz wsparciu i reintegracji grup wykluczonych społecznie. Pełnią też funkcję diagnostyczną, jako podmioty działające najbliżej osób wymagających wsparcia, co pozwala im na dokładniejsze identyfikowanie problemów społecznych. Konieczne jest stałe wzmacnianie kanałów wymiany informacji pomiędzy administracją a organizacjami, a także pomiędzy samymi organizacjami.

Oświata

Gmina Zatory w roku 2021 była organem prowadzącym dla: Zespołu Placówek Oświatowych w Zatorach (Szkoła Podstawowa i Przedszkole) i Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Pniewie (Szkoła Podstawowa i Przedszkole). Gmina Zatory jak większość gmin w Polsce staje corocznie przed trudnym zadaniem dofinansowania oświaty na swoim terenie. Środki finansowe otrzymywane z budżetu państwa w postaci subwencji oświatowej nie pokrywają w całości wydatków na oświatę. Brakująca część środków finansowych pokrywana jest ze środków własnych.

Nowe Horyzonty

Z danych uzyskanych z Zespołu Placówek Oświatowych w Zatorach wynika, iż w 2021 r. z inicjatywy Szkoły Podstawowej w Zatorach odbywały się następujące akcje i spotkania mające na celu integrację rodzin oraz poprawę i wzmacnianie więzi rodzinnych:

- zajęcia rozwijające kreatywność,
- zajęcia rozwijające umiejętności sportowe,
- okolicznościowe uroczystości szkolne: Gminny Konkurs Muzyczny „Radosny czas z kolędą i świąteczną piosenką” w formie on-line,
- akcje charytatywne: WOŚP e-skarbonka, zbiórka pieniędzy na leczenie dla Zosi w współpracy z Fundacją „SIEPOMAGA”, „Zakręcona akcja” - zbiórka nakrętek plastikowych dla Wiktorii, współpraca z Fundacją „Gdy liczy się czas”, akcja „Pluszowy Miś dla onkodzieci”- zbiórka misiów i zabawek dla dzieci z oddziałów onkologicznych, „Dzień piżamy w szkole”, akcja „Szlachetna Paczka”.

Natomiast z inicjatywy Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Pniewie w 2021 r. odbyły się m.in. następujące spotkania mające na celu zacieśnianie więzi koleżeńskich:

- mecz im. św. Stanisława Kostki o puchar ks. Proboszcza,
- Dzień Edukacji Narodowej,
- Jasełka,
- Dzień Dziecka.
- 3 wycieczki wyjazdowe dla łącznie 40 uczestników.

Na terenie Gminy Zatory w funkcjonujących dwóch szkołach znajdują się świetlice szkolne, w których odbywają się zajęcia rozwijające kreatywność dzieci i młodzieży. W świetlicy działającej w Zespole Placówek Oświatowych w Zatorach odbywały się następujące zajęcia:

- opracowanie i przekazanie uczniom listy rekomendowanych i wartościowych stron internetowych ułatwiających uczniom pracę zdalną (zadania, gry edukacyjne online, materiały do wydruku itp.),
- opracowanie dla uczniów kl. 8 wykazu stron z materiałami przygotowującymi do egzaminu ósmoklasisty.

Natomiast w świetlicy działającej w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Pniewie w 2021 r. odbywały się zajęcia łącznie dla 151 osób, tematyka zajęć była oparta o zatwierdzony na początku roku szkolnego plan pracy świetlicy. Tematyka ta uwzględniała kalendarzowy układ roku oraz wynikające z niego święta i uroczystości. Zajęcia świetlicowe miały zarówno charakter indywidualny, jak i grupowy. Podjęte przez wychowawców świetlicy działania

ukierunkowane zostały na rozwój zainteresowań wychowanków i zaspokajanie potrzeb opiekuńczo-wychowawczych. Należy dodać, iż dzieciom przebywającym w świetlicy zaoferowano uczestnictwo w różnorodnych formach zajęć. Były to zajęcia: plastyczno-techniczne, sportowe, szachowe i warsztatowe, czytelnicze, artystyczne, dydaktyczne.

Jednostki oświatowe funkcjonujące na terenie Gminy Zatory prowadziły również edukację wśród dzieci i młodzieży z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Natomiast z danych uzyskanych z Komendy Powiatowej Policji w Pułtusku wynika, iż w 2021r. zorganizowane zostały 3 warsztaty / pogadanki na terenie placówek oświatowych w Zatorach, w których łącznie wzięło udział 89 osób. Pogadanki te dotyczyły szerzenia wiedzy z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie (pt. „Bezpieczeństwo w szkole i poza szkołą”, „Odpowiedzialność prawna osób nieletnich”, „Bezpieczeństwo w sieci”). W szkołach promuje się zdrowy styl życia, wolny od uzależnień i przemocy.

Na terenie gminy Zatory nie funkcjonują żłobki ani kluby dziecięce zapewniające opiekę dzieciom do 3 roku życia.

PODSUMOWANIE

W pełni zintegrowane i ogólnodostępne usługi wczesnodziecięcej opieki i edukacji – nastawione w równym stopniu na edukację i opiekę nad dziećmi – są ważnym elementem spójnego systemu edukacji i opieki w Polsce. Gmina zapewnia dzieciom i młodzieży równy dostęp do edukacji. Zapewniona jest także opieka nad dziećmi w postaci przedszkoli, jednakże brakuje miejsc opieki nad dziećmi do 3 roku życia w postaci żłobków.

Kultura

Główną instytucją kultury w gminie Zatory jest Gminna Biblioteka Publiczna w Zatorach z filią w Pniewie. Biblioteka podejmuje działania kulturalne, oświatowe i informacyjne wynikające z potrzeb środowiska lokalnego w upowszechnianiu kultury i wiedzy.

Z danych uzyskanych z Gminnej Biblioteki Publicznej w Zatorach z powodu bardzo dużych zakazów Covid – 19 oraz wprowadzenia ograniczeń w dostępie mieszkańców gminy Zatory do biblioteki, w pierwszej połowie 2021 r. nie były organizowane spotkania i zajęcia czytelnicze w Gminnej Bibliotece Publicznej w Zatorach. Natomiast mimo sytuacji pandemicznej Gminna Biblioteka Publiczna:

- ✓ organizowała rocznicowe wystawki książek;
- ✓ wydawała gazetki okolicznościowe i tematyczne;
- ✓ wzięła udział w konkursie recytatorskim pn. „Na straganie – wiersze o zdrowym odżywianiu” jako osoba oceniająca uczestników biorących udział w konkursie w Przedszkolu Samorządowym w Zatorach;
- ✓ edukacja biblioteczna rozpoczyna się od przedszkolaków, które w ramach wycieczek szkolnych do biblioteki zaczynają poznawać świat bajek, baśni i opowiadań. Dla młodych czytelników prowadzone były zajęcia dydaktyczne z różnych zakresów tematycznych;
- ✓ w związku z akcją „Cała Polska Czyta Dzieciom” w GBP Zatory w cykliczny sposób odbywały się spotkania z dziećmi z przedszkola i nauczania początkowego, podczas których bibliotekarz czytał baśnie, bajki i opowiadania różnych autorów;
- ✓ Kubuś Puchatek gościł w bibliotece i wspólnie z dziećmi świętował swoje kolejne urodziny;
- ✓ zorganizowała obchody „Dnia Postaci z Bajek”.

Należy wspomnieć, iż na terenie Gminy Zatory funkcjonują również dwie świetlice gminne zapewniające zagospodarowanie wolnego czasu oraz opiekę dzieciom i młodzieży z terenu Gminy Zatory. Zajęcia świetlicowe mają na celu: zachęcanie dzieci do aktywnego spędzania wolnego czasu, stworzenie możliwości udziału w zajęciach rozwijających (m.in. zajęcia plastyczne, gry i zabawy sportowe, edukacyjne), budowanie poczucia własnej wartości. Szczególną uwagę na zajęciach świetlicowych powinno zwracać się na kształtowanie umiejętności współzycia i współdziałania w grupie. Z danych uzyskanych ze świetlicy

Nowe Horyzonty

w Zatorach wynika, iż odbywały się w niej zajęcia plastyczne, zajęcia sportowe (tenis, bilard, siłownia), rozmowy m.in. na temat zdrowego stylu życia oraz zagrożeń związanych z uzależnieniami. Natomiast z danych uzyskanych ze świetlicy w Gładczynie wynika, iż w 2021r. odbywały się treningi na siłowni zewnętrznej, gry w piłkę, w szachy, gry edukacyjne oraz zabawy na świeżym powietrzu.

Poza tym, 9 kwietnia 2021 roku gmina Zatory podpisała umowę z pułtuską a firmą „WALD-GLOB Sp.j. Jan Radecki” (wyłonioną w drodze przetargu) na realizację zadania pn.: „Budowa hali sportowej z boiskiem 20x40 m, zapleczem, łącznikiem i zagospodarowaniem terenu w Zatorach”. Realizacja inwestycji zaplanowana została na 2023 rok.

PODSUMOWANIE

Gmina Zatory ma relatywnie wysoki potencjał w obszarach kultury, który wydaje się być niewykorzystany. Zalecane jest rozszerzenie zakresu współpracy gminy z organizacjami społecznymi, w tym w zakresie kultywowania i promowania kultury kurpiowskiej, a także poprawy oferty zajęć pozalekcyjnych oraz oferty kulturalnej, a także podejmowanie inicjatyw zrzeszających seniorów. Udział w zajęciach dodatkowych stanowi jeden z najbardziej uniwersalnych i selektywnych czynników chroniących uczniów przed angażowaniem się w zachowania problemowe. Natomiast lokalne wydarzenia przyczyniają się do aktywizacji lokalnej gospodarki integracji lokalnej ludności, a także tworzenia silnego poczucia przynależności. Niezwykle ważne jest zatem rozwijanie oferty spędzania wolnego czasu – w zakresie wydarzeń kulturalnych, rekreacji i sportów amatorskich.

Diagnoza problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych

Jednym z głównych założeń niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zatory jest przedstawienie problemów występujących w społeczności lokalnej gminy oraz wskazanie kierunków ich rozwiązywania. Zdiagnozowanie problemów społecznych było możliwe między innymi poprzez przeprowadzenie badań wśród mieszkańców gminy. Badania ankietowe zostały przeprowadzone w lipcu, sierpniu oraz wrześniu w 2022 roku. Szczegółowe dane z przeprowadzonej diagnozy zostały zamieszczone w raporcie „Diagnoza lokalnych problemów społecznych w gminie Zatory”.

Podstawowe problemy społeczne w opinii pełnoletnich mieszkańców

---

Badania miały charakter ankiety i obejmowały mieszkańców w gminie Zatory, którzy ukończyli osiemnasty rok życia. Respondenci zostali poinformowani o anonimowym charakterze ankiety oraz możliwości rezygnacji z badania w dowolnym momencie. W badaniu wzięło udział łącznie 148 osób, z czego 57% stanowiły kobiety, a 43% stanowili mężczyźni.

Celem badania była identyfikacja zagrożeń społecznych w środowisku lokalnym, w szczególności obejmujących:

- postawy społeczne dotyczące problemów istotnych w środowisku lokalnym,
- zagadnienia związane z substancjami psychoaktywnymi, takimi jak narkotyki i dopalacze,
- zagadnienia związane ze spożywaniem alkoholu, postawami wobec alkoholu oraz problematyką uzależnienia,
- zagadnienia związane z uzależnieniem od papierosów,
- zagadnienia związane z uzależnieniem od gier hazardowych,
- zagadnienia związane z przemocą w rodzinie, w tym przekonania dotyczące modelu wychowania dzieci i młodzieży w kontekście stosowania kar fizycznych,
- zagadnienia związane z cyberprzemocą oraz uzależnieniami od czynności związanych z nowymi technologiami,
- zagadnienia związane z sytuacją osób z niepełnosprawnością,
- zagadnienia związane z życiem kulturalnym oraz z ochroną zdrowia,
- zagadnienia związane z bezrobociem,
- zagadnienia związane z wykluczeniem osób starszych.

➤ Wyniki badań ankietowych:

- ✓ Mieszkańcy gminy Zatory za największe problemy uznali zanieczyszczenie środowiska, problemy i niesamodzielność osób starszych oraz bezrobocie. Z pewnością w tych sferach są największe oczekiwania wobec władz związane z podjęciem działań.
- ✓ Uzależnienie od alkoholu jest wśród mieszkańców na średnim poziomie ryzyka. Część ankietowanych częściej niż okazjonalnie spożywa alkohol- 30,4% wskazało, że pije go kilka razy w tygodniu lub częściej. Jednakże badani deklarują w większości, iż jednorazowo nie spożywają znacznych ilości alkoholu. Niespełna połowa badanych wskazała, że w ich środowisku lokalnym uzależnienie od alkoholu jest bardzo lub raczej częste.
- ✓ Mieszkańcy gminy prezentują konstruktywne postawy w zakresie skutków spożywania napojów alkoholowych. Zdecydowana większość respondentów, odpowiedziała, że alkohol zawarty w piwie nie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce. Alkohol nie jest dobrym „lekiem” na codzienne problemy mieszkańców gminy Zatory, ponieważ zdecydowana większość (96%) nie zgadza się z tym twierdzeniem. W kwestiach takich jak spożycie niewielkiej ilości alkoholu w czasie ciąży lub przed prowadzeniem pojazdu mieszkańcy są niemalże jednomyślni i prezentują konstruktywne postawy- prawie wszyscy nie zgadzają się z przyzwoleniem picia w obu przypadkach.
- ✓ Palenie wyrobów tytoniowych jest wśród dorosłych mieszkańców gminy Zatory dość popularnym nałogiem- 12% respondentów pali regularnie papierosy, 18% pali regularnie e-papierosy, a 38% pali okazjnie papierosy lub e-papierosy. Należy podjąć działania profilaktyczne wykorzystując przy tym strategię informacyjną, mającą na celu edukację mieszkańców z zakresu szkodliwości nikotyny na zdrowie palacza i osób w jego najbliższym otoczeniu.
- ✓ Zdecydowana większość mieszkańców zadeklarowała, że nie ma w swoim otoczeniu osób przyjmujących substancje odurzające. Wskazuje to na pozytywną tendencję w zakresie uzależnienia od substancji psychoaktywnych takich, jak narkotyki czy dopalacze, jednakże nie wyklucza to występowania tego rodzaju uzależnień wśród mieszkańców gminy Zatory. Badani wskazywali, że największą popularność w ich środowisku lokalnym ma marihuana, haszysz oraz dopalacze. Jeżeli chodzi o źródło pozyskiwania owych substancji, to badani w większości również twierdzą, że nie wiedzą, gdzie można nabyć tego typu substancje.

Nowe Horyzonty

- ✓ Problem uzależnienia od gier hazardowych na terenie gminy Zatory jest na niskim poziomie ryzyka. Prawie wszyscy respondenci wskazują, że nie grali nigdy w gry na pieniądze. Mimo wszystko, zaleca się rozpowszechnienie informacji o placówkach udzielających pomocy w zakresie uzależnień od hazardu oraz na temat wskaźników pozwalających stwierdzić czy problem w tym zakresie występuje.
- ✓ Większość respondentów oceniło, że uzależnienie od internetu/ komputera jest bardzo lub dość powszechne w ich środowisku. Wskazuje to na konieczność szerokiej edukacji z zakresu bezpiecznego korzystania z internetu: wspierania świadomości prawnej, umiejętności ochrony przez niebezpiecznymi sytuacjami, wiedzy dotyczącej ochrony własnych danych oraz sposobów racjonalnego korzystania z nowych technologii.
- ✓ Mając na uwadze powyższe należałoby zwrócić większą uwagę na dostępność oraz rozpowszechnienie informacji na temat działań podejmowanych przez władze lokalne w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom od substancji oraz uzależnieniom behawioralnym i rozpowszechniania wiedzy o konsekwencjach jakie za sobą niosą. Aczkolwiek kształtowanie postaw mieszkańców, powinno nie tylko wiązać się z oddziaływaniem na poziom ich wiedzy, ale także koncentrować się na dwóch pozostałych składnikach postaw, czyli przekonaniach oraz emocjach, które mają swoje odzwierciedlenie w motywacjach mieszkańców. Dlatego, należałoby wziąć pod uwagę możliwość zorganizowania szeregu darmowych spotkań otwartych, mających na celu kształtowanie umiejętności i kompetencji społecznych związanych z asertywnością, radzeniem sobie z negatywnymi emocjami czy identyfikacją podejmowanych przez siebie zachowań ryzykownych oraz źródeł ich występowania.
- ✓ Co dziesiąty badany przyznaje, że padł ofiarą przemocy domowej, a nieco ponad 1/5 badanych przyznała, że była świadkiem przemocy w rodzinie. Należy jednak pamiętać, że przemoc w rodzinie jest w dużej mierze zjawiskiem ukrytym i wiele osób doznających przemocy w rodzinie nie zgłasza się po pomoc. W kontekście uzyskanych wyników na temat zjawiska przemocy w rodzinie należy zwrócić większą uwagę na rozpowszechnianie informacji o podmiotach i miejscach świadczących pomoc ofiarom przemocy domowej. Niezbędne jest także systematyczne i kompleksowe diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie, a także promowanie wzorów dobrego rodzicielstwa wolnego od przemocy, krzywdzenia i zaniedbywania np. poprzez prowadzenie warsztatów umiejętności wychowawczych i konsultacji dla rodziców. Zaleca się rozwijanie pozytywnego potencjału rodziny i jednocześnie wzmacnianie

Nowe Horyzonty

czynnika chroniącego, jakim jest pozytywna więź dziecka z rodzicami poprzez realizację warsztatów podnoszących kompetencje wychowawcze rodziców.

- ✓ Możliwości rozwoju zawodowego na lokalnym rynku pracy mieszkańcy gminy Zatory najczęściej określali średnio, a nawet nisko i bardzo nisko. Wskazane jest budowanie efektywnych i trwałych partnerstw na szczeblu lokalnym, które pozwolą lepiej powiązać ze sobą podejmowane działania wspierające zatrudnienie i rozwój zawodowy. Działania podejmowane w ramach skoordynowanych polityk publicznych przyczynią się do lepszego wspierania pracowników w znalezieniu odpowiednich miejsc pracy, stymulując jednocześnie wzrost przedsiębiorczości i produktywności, co z kolei pozwoli na podniesienie jakości życia i dobrobytu wśród społeczności lokalnej.
- ✓ Należy także zwrócić uwagę na kształtowanie w społeczeństwie szacunku wobec osób starszych oraz niepełnosprawnych i tworzenie warunków do inkluzji społecznej tych grup poprzez organizację wydarzeń oraz podejmowanie działań promujących integrację wewnątrz i między pokoleniową.
- ✓ W odniesieniu do wyników badań odnośnie oferty kulturalnej i aktywności społecznej, niezbędne jest wsparcie i promocja aktywności kulturalnej, fizycznej i rekreacyjnej skierowanej do mieszkańców gminy Zatory (w tym również do osób starszych i niepełnosprawnych), a także organizowanie cyklicznych imprez i spotkań integracyjnych, wycieczek, zajęć i warsztatów wzbogacających umocnienie więzi międzyludzkich. Z wyników ankiet wynika, iż opieka zdrowotna jest na średnim poziomie oraz wsparcie służby zdrowia dla osób niepełnosprawnych jest niewystarczające. Wskazana jest m.in. współpraca ze służbą zdrowia w ramach programów rządowych i unijnych w celu utrzymania względnej sprawności zarówno psychicznej jak i fizycznej wśród mieszkańców gminy – np. poprzez rehabilitację leczniczą.

Pracownicy punktów sprzedaży alkoholu

Niewątpliwie ważną grupą, która może zarysować szczególny obraz problemów związanych z alkoholem występujących na terenie gminy są sami pracownicy punktów sprzedaży alkoholu, spotykający się codziennie w swojej pracy z konsumentami. Ich postawy wobec osób nabywających/konsumujących alkohol oraz przestrzeganie prawa w zakresie sprzedaży alkoholu mogą w znaczącym stopniu przyczynić się do ograniczenia problemów związanych z nadużywaniem alkoholu zarówno przez nieletnich jak i dorosłych.

Badanie zostało przeprowadzone wśród 11 sprzedawców napojów alkoholowych w punktach sprzedaży na terenie gminy Zatory, z czego 10 osób, to pracownicy punktów, a 1 osoba to właściciel. Grupa badana stanowiła 9 kobiet oraz 2 mężczyzn.

Ten obszar przeprowadzonych badań miał na celu poznanie postawy sprzedawców napojów alkoholowych względem następujących zagadnień:

- sprzedaży alkoholu osobom nieletnim oraz osobom nietrzeźwym,
- spożywania alkoholu w miejscu jego sprzedaży,
- nieprzyjemnych sytuacji zainicjowanych przez osoby spożywające alkohol.

➤ Wyniki badań ankietowych

- ✓ Sprzedawcy wydają się raczej nie ulegać najpopularniejszym mitom dotyczącym spożywania alkoholu. Większość z nich uważa bowiem, że alkohol jest lub raczej jest tak samo groźny niezależnie od tego, czy pochodzi z piwa czy z wódki. Wszyscy wiedzą, że prowadzenie samochodu po niewielkiej ilości alkoholu jest niebezpieczne oraz że picie alkoholu w czasie ciąży, nawet w małych dawkach, może być szkodliwe, a także zdają sobie sprawę, że alkohol nie jest dobrym rozwiązaniem codziennych problemów.
- ✓ Ankieta wykazała, że próby zakupu alkoholu przez osoby niepełnoletnie w większości punktów sprzedaży nie stanowią nagminnego problemu. Jednocześnie, spożywanie alkoholu w obrębie punktu sprzedaży w większości sklepów również nie zdarza się często.
- ✓ Rozkład deklaracji ankietowanych pozwala sądzić, iż większość sprzedawców odpowiedzialnie podchodzi do sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim, a zdecydowana większość poważnie traktuje ten zakaz. Mimo wszystko, w zestawieniu tych wyników z opiniami badanych uczniów w szkołach na terenie gminy Zatory zalecane jest przeprowadzenie kampanii informacyjnej z zakresu odpowiedzialnej sprzedaży napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych. Kampania informacyjna może obejmować szkolenie dla sprzedawców, akcje z wykorzystaniem techniki Mystery Shopping i dystrybucję materiałów typu plakaty, naklejki do umieszczenia w punktach.
- ✓ Łącznie wszyscy sprzedawcy ocenili funkcjonowanie kontroli punktów sprzedaży alkoholu jako raczej i bardzo dobrą.

Dzieci i młodzież

Badania w placówkach oświatowych przeprowadzono przy zastosowaniu techniki CAWI. Jest to technika zbierania informacji w ilościowych badaniach rynku i opinii publicznej, w której respondent jest proszony o wypełnienie ankiety w formie elektronicznej. W badaniu wzięli udział uczniowie klas 4-6 oraz klas 7-8 ze szkół podstawowych w gminie Zatory. Łącznie w badaniu wzięło udział 158 uczniów.

Podstawowym celem przeprowadzonych badań była:

- analiza postaw i przekonań wobec alkoholu;
- analiza postaw i przekonań wobec wyrobów papierosowych;
- analiza postaw i przekonań wobec narkotyków;
- zbadanie środowiska szkolnego,
- zbadanie nasilenia zjawiska przemocy rówieśniczej;
- zbadanie niektórych problemów związanych z uzależnieniami behawioralnymi.

➤ Wyniki badań ankietowych:

- ✓ Spożywanie napojów alkoholowych przez dzieci i młodzież szkolną w gminie Zatory jest na średnim poziomie ryzyka- inicjację alkoholową ma za sobą 16% uczniów klas 4-6 i tyle samo- 16% uczniów klas 7-8 szkoły podstawowej. Najczęściej deklarowanymi okolicznościami inicjacji alkoholowej uczniów, którzy spożywali już alkohol są: towarzystwo rodziny, impreza/dyskoteka, spotkanie ze znajomymi oraz wyjazd wakacyjny. Wczesna inicjacja alkoholowa w gronie rówieśników czy w środowisku rodzinnym, gdzie rodzice dodatkowo dają przyzwolenie na próbowanie/picie alkoholu przez swoje dzieci, zwiększa ryzyko pojawienia się u nich w przyszłości potencjalnych problemów związanych ze spożywaniem alkoholu. Ponadto, przyzwalające postawy rodziców oraz wczesna intoksykacja alkoholowa są jednymi z wielu czynników zwiększających ryzyko pojawienia się zachowań problemowych u adolescenta. W związku z tym warto organizować kampanie informacyjne czy specjalne wydarzenia o charakterze profilaktycznym, prowadzone przez specjalistów, skierowane do ogółu mieszkańców, podczas których będą mieli oni okazję zapoznać się ze specyfiką problemów i sposobami ich przeciwdziałania.
- ✓ Planując oddziaływania profilaktyczne kierowane do dzieci i młodzieży warto wykorzystywać proces uczenia się rówieśniczego. Jest to sytuacja, w której dorastający

człowiek czerpie pozytywne poglądy i postawy nie tylko od nauczyciela czy pedagoga, ale głównie od swoich rówieśników. Jeśli podczas programów profilaktycznych zostaną przeprowadzone odpowiednio dobrane ćwiczenia i zabawy, uczniowie sami wyciągną wnioski dotyczące alkoholu i będą mieli okazję podzielić się nimi z grupą. Działania profilaktyczne, skierowane do dzieci i młodzieży powinny mieć zarówno charakter edukacyjny, jak i dostarczać im alternatywnych form spędzania wolnego czasu.

- ✓ Badania wykazały, że pewien odsetek badanych uczniów pali wyroby tytoniowe- inicjację nikotynową ma za sobą 7% uczniów klas 4-6 oraz 9% uczniów klas 7-8 szkoły podstawowej. Palenie wyrobów tytoniowych jest więc nieco mniej popularne wśród młodych mieszkańców gminy niż spożywanie alkoholu.
- ✓ Jednocześnie niepokojący jest względnie łatwy dostęp dzieci i młodzieży do wyrobów tytoniowych i napojów alkoholowych. Jego ograniczenie jest zadaniem leżącym w obowiązku osób dorosłych. Rekomenduje się podejmowanie działań budujących świadomość zagrożenia związanego z poszczególnymi używkami poprzez warsztaty profilaktyczne, szkolenia dla nauczycieli oraz pogadanki profilaktyczne dla rodziców.
- ✓ Wyniki badań wskazują, że niewielu badanych miało kontakt z substancjami psychoaktywnymi takimi jak narkotyki czy dopalacze. Jeżeli chodzi o subiektywną ocenę dostępności narkotyków i dopalaczy, to uczniowie w większości nie wiedzą czy łatwo jest kupić narkotyki lub dopalacze w ich środowisku. Mimo wszystko, należy zwrócić uwagę również na profilaktykę antynarkotykową wśród uczniów. W przypadku zażywania substancji psychoaktywnych bardzo ważne jest prowadzenie regularnych zajęć profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom. Najbardziej sprzyjające okoliczności do kontaktu z substancjami psychoaktywnymi stwarzają wakacje oraz czas wolny, dlatego też dzieci w tym okresie powinny zostać otoczone szczególną uwagą opiekunów i uświadamiane w kwestii niebezpieczeństw, jakie wiążą się z zażywaniem substancji psychoaktywnych.
- ✓ Kolejnym zauważalnym problemem wśród młodych mieszkańców gminy są przypadki agresji i przemocy (zarówno fizycznej, jak i psychicznej), z jakimi młodzi ludzie spotykają się w środowisku rówieśniczym. Niektórzy z uczniów nawet kilka razy w tygodniu oraz codziennie doświadczają przemocy fizycznej oraz psychicznej ze strony swoich kolegów i koleżanek w szkole. Otrzymane wyniki powinny skłonić do zapoczątkowania lub rozwijania w szkole działań z zakresu zapobiegania agresji

i przemocy, autoagresji oraz rozwiązywania konfliktów. Preferowane byłoby także doskonalenie szkolnych rozwiązań systemowych w zakresie kontroli i profilaktyki zachowań agresywnych. To przede wszystkim dyrektorzy placówek oświatowych powinni zwrócić szczególną uwagę na problem przemocy rówieśniczej. Co więcej, otrzymane wyniki na temat jakości relacji rówieśniczych w badanych klasach mogą posłużyć za zachętę do organizowania szkolnych warsztatów, podczas których dzieci i młodzież będą mieli okazję do wspólnego zastanowienia się nad alternatywnymi sposobami rozładowywania negatywnych emocji i skutecznymi sposobami rozwiązywania konfliktów, bez używania przemocy. Należy także ciągle udoskonalać szkolne systemy przeciwdziałania i reagowania na przemoc, w które włączać trzeba rodziców, od których dzieci i młodzież czerpią wzorce w zakresie stosowania przemocy, jako rozwiązania codziennych problemów.

- ✓ Niepokój budzi ilość czasu spędzanego na korzystaniu z komputera, telefonu komórkowego czy oglądaniu telewizji. Uczniowie spędzają dziennie w ten sposób nawet powyżej 4 godzin dziennie. Oznaczać to może, że po zakończonych lekcjach są to ich jedyne formy spędzania czasu. Należy mieć na uwadze, iż trzeba wspierać wszelkie inicjatywy rozwijające różnorodne pasje uczniów, tak aby były bardziej atrakcyjną formą spędzania czasu po szkole niż surfowanie po stronach internetowych oferujących niewiele wartościowych treści. Istotne jest, aby włączać w te działania rodziców, którzy mają możliwość nadzorowania tego, jak ich dzieci wykorzystują domowe komputery i inne urządzenia z dostępem do Internetu. W perspektywie wyników na temat funkcjonowania badanych uczniów w Internecie konieczna wydaje się również szeroka edukacja z zakresu bezpiecznego korzystania z Internetu, czyli wspieranie świadomości prawnej uczniów, rozwijanie umiejętności ochrony przed niebezpiecznymi sytuacjami, czy poszerzanie wiedzy z zakresu ochrony własnych danych, ale także profilaktyki zachowań agresywnych i nauki polubownego rozwiązywania konfliktów rówieśniczych w przestrzeni wirtualnej.
- ✓ Problemem wydaje się być skłonność uczniów do korzystania z gier hazardowych. Gry na automatach są dość popularne wśród dzieci i młodzieży z gminy Zatory. Warto zaznajomić uczniów z tematyką powstawania uzależnienia od hazardu, na przykład poprzez przeprowadzenie warsztatów profilaktycznych lub krótkich pogadanek na lekcjach wychowawczych.

- ✓ Do skutecznych strategii zapobiegania uzależnieniom behawioralnym (podobnie jak w innych zachowaniach ryzykownych młodzieży) należą: rozwijanie kompetencji psychospołecznych dzieci i młodzieży oraz rozwijanie kompetencji wychowawczych rodziców i opiekunów. Ponadto, do specyficznych działań profilaktycznych, które zostały uznane za skuteczne należą: obniżenie pozytywnych oczekiwań związanych z używaniem Internetu i graniem w gry hazardowe. Realizowane w szkołach programy powinny uwzględniać ww. skuteczne strategie profilaktyczne i być realizowane przez profilaktyków rozumiejących specyfikę pracy z młodzieżą/rodzicami. Więcej o skutecznych strategiach profilaktycznych oraz budowie programów na stronie www.programyrekomendowane.pl.
- ✓ Jak wynika z przeprowadzonych badań część badanych uczniów nie potrafi zagospodarować swojego czasu wolnego. Uczniowie często spędzają czas wolny przed komputerem czy korzystając ze smartfonów, przeznaczając go na oglądanie filmów, seriali, korzystanie z portali społecznościowych. Należy poświęcić więcej uwagi ofercie zajęć oraz oddziaływań skierowanych do dzieci i młodzieży na terenie gminy. Warto więc zadbać o dostępność różnego rodzaju zajęć sportowych oraz rozwijających inne pasje i hobby oraz organizację różnego rodzaju akcji i wydarzeń.
- ✓ Powrót dzieci do szkół po okresie izolacji wywołanej pandemią Covid-19 rodzi jeszcze większą konieczność ciągłego diagnozowania stanu psychicznego dzieci i młodzieży w szkołach ze szczególnym uwzględnieniem tych grup, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej, rodzinnej czy zdrowotnej. Istnieje także potrzeba objęcia dzieci i młodzieży wszechstronnym wsparciem wychowawczym, profilaktycznym i pomocowym w różnorodnych formach i na jak najszerszą skalę (pomocą należy objąć całą populację dzieci i młodzieży).

Prognoza zmian w zakresie objętym Strategią

Prognoza zawiera informacje o potrzebach, problemach i zasobach danej społeczności lokalnej, które:

- wynikają z analizy danych opisujących stan społeczności lokalnej w ostatnich latach (z diagnozy sytuacji społecznej),
- uwzględniają tendencje rozwojowe właściwe dla danego kraju, regionu oraz owej społeczności,
- dotyczą okresu, w jakim będzie realizowana Strategia.

Prognozuje się, że cele strategiczne zostaną osiągnięte, a mieszkańcy zostaną zaktywizowani do samodzielnego i konstruktywnego rozwiązywania pojawiających się problemów. Osiągnięcie prognozowanych zmian będzie możliwe przy zaangażowaniu wszystkich instytucji działających na terenie gminy, podmiotów społecznych i gospodarczych oraz przedstawicieli społeczności lokalnej. Na podstawie dostępnych danych prognozuje się następujący rozwój sytuacji społecznej w gminie Zatory:

- liczba ludności będzie się z roku na rok zmniejszać – zarówno kobiet, jak i mężczyzn. Wynika to przede wszystkim z postępującego każdego roku ujemnego przyrostu naturalnego;
- utrzymanie odpowiedniego poziomu życia mieszkańców, umożliwiającego zaspokajanie najpilniejszych potrzeb, w tym potrzeb rozwojowych dzieci i młodzieży;
- utrzymywanie się potrzeb w zakresie usług socjalnych i opiekuńczych w stosunku do osób z niepełnosprawnością i ich rodzin;
- wzrost zaangażowania osób niepełnosprawnych w życie społeczne i zawodowe;
- poprawę oferty zajęć pozalekcyjnych oraz oferty kulturalnej;
- utrzymywanie się potrzeb w zakresie usług socjalnych i opiekuńczych świadczonych przez instytucje pomocy społecznej w stosunku do w stosunku do rodzin z niepełnosprawnościami oraz specjalnymi potrzebami;
- utrzymywanie się potrzeb pomocy względem osób przewlekle chorych oraz ich rodzin;
- promowanie pomocy sąsiedzkiej i idei wolontariatu;
- promowanie funkcjonowania rodzin wielopokoleniowych;
- potrzebę wsparcia rodzin przez asystenta rodziny;
- utrzymywanie się występowania zjawiska przemocy w rodzinie i potrzebę jego minimalizacji;
- potrzebę podnoszenia świadomości społecznej w zakresie występowania zjawiska przemocy i sposobów jej przeciwdziałania;
- utrzymywanie się zapotrzebowania na usługi edukacyjne dotyczące problemu przemocy oraz przeciwdziałania uzależnieniom;
- utrzymywanie się niskiego poziomu integracji społecznej rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym z powodu ubóstwa, bezradności opiekuńczo-wychowawczej, bezrobocia, uzależnień i przemocy;
- potrzebę zapewnienia dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków życia i rozwoju oraz poprawy poziomu kształcenia w szkołach podstawowych;

- promowanie rodzin wspierających;
- wzmocnianie ról i kompetencji wszystkich członków rodziny;
- utrzymywanie się potrzeby niesienia pomocy osobom długotrwale pozostającym bez pracy oraz osobom z wyuczoną bezradnością;
- aktywizację osób bezrobotnych zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- zwiększenie szans osób bezrobotnych na znalezienie zatrudnienia poprzez odpowiednie dostosowanie ich kwalifikacji do wymagań rynku pracy;
- wzmocnienie kompetencji i potencjału osób, które ubiegają się o zatrudnienie oraz stymulowanie wzrostu aktywności gospodarczej mieszkańców;
- utrzymywanie się potrzeby udzielania pomocy i wsparcia osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej i życiowej, zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- wzrost potrzeby zapewnienia pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych i ich rodzin;
- konieczność podniesienia poziomu profilaktyki w zakresie rozwiązywania problemów przemocy oraz przeciwdziałania uzależnieniom;
- wzrost aktywności społecznej mieszkańców gminy;
- poprawę warunków do uprawiania sportów amatorskich i rekreacji czynnej,
- rozszerzenie zakresu współpracy gminy z organizacjami społecznymi, w tym w zakresie kultywowania i promowania kultury kurpiowskiej.

Analiza SWOT

Analiza SWOT należy do grupy metod zintegrowanych, czyli badających zarówno samą jednostkę, jak również jej otoczenie. Akronim pochodzi od angielskich wyrazów:

- strengths („S” – siły, atuty, mocne strony),
- weaknesses („W” – słabości, słabe strony),
- opportunities („O” – szanse, okazje, korzystne tendencje w otoczeniu zewnętrznym),
- threats („T” – zagrożenia, niekorzystne zjawiska zewnętrzne).

Analiza SWOT została oparta na informacjach zawartych w kompleksowej diagnozie sytuacji społecznej w gminie. Stanowi ona podstawę do identyfikacji i określenia kierunków działań. Analizę SWOT dla gminy Zatory przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Analiza SWOT.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • dobre rozpoznanie przez władze i instytucje lokalne istniejących problemów społecznych w gminie, • współpraca instytucji oświatowych, kulturalnych oraz stowarzyszeń z instytucjami samorządu gminnego, • aktywność organizacji pozarządowych oraz nieformalnych grup funkcjonujących na terenie gminy, • dobry dostęp do edukacji podstawowej i opieki przedszkolnej, • aktywna działalność Gminnej Biblioteki Publicznej, • wykwalifikowani pracownicy OPS, członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego oraz GKRPA, stale podnoszący swoje kwalifikacje,	<ul style="list-style-type: none"> • stopniowy spadek liczby mieszkańców, • ujemny przyrost naturalny, • wzrost liczby rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, • brak mieszkań chronionych, • brak żłobków, • liczba osób długotrwale bezrobotnych (z tendencją wzrostową), • postawa obojętności części społeczności lokalnej wobec negatywnych zjawisk społecznych, • niska stopa życiowa części mieszkańców, • niska aktywność obywatelska mieszkańców gminy,

• dostępność pomocy psychologicznej i prawnej dla mieszkańców gminy, • realizacja usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych, • realizacja programów osłonowych, • efektywna praca asystenta rodziny, • system stypendialny dla dzieci, • zapewnienie bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy, • dostępność do bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego, • malejąca liczba osób bezrobotnych, • otwartość samorządu gminnego na współpracę ze środowiskiem lokalnym, • odpowiedzialna postawa sprzedawców napojów alkoholowych wobec sprzedaży alkoholu osobom nieletnim, • promowanie zdrowego stylu życia wśród dzieci i młodzieży (w tym liczne działania z zakresu profilaktyki uzależnień skierowane do mieszkańców gminy), • niska popularność substancji psychoaktywnych w opinii dorosłych mieszkańców, • niska popularność gier hazardowych wśród dorosłych mieszkańców gminy, • w subiektywnej opinii dorosłych mieszkańców zjawisko przemocy w	• brak placówki działającej w formie interwencji kryzysowej, • średni poziom ryzyka uzależnienia od alkoholu wśród dorosłych mieszkańców gminy, • palenie wyrobów papierosowych jest wśród dorosłych mieszkańców dość popularnym nałogiem, • niska atrakcyjność ofert pracy, w szczególności skierowanych do ludzi młodych, • niewystarczająca oferta spędzania czasu wolnego skierowana do mieszkańców gminy, • brak inicjatywy do podjęcia leczenia ze strony osób uzależnionych, • duży udział osób dotkniętych problemem niepełnosprawności i długotrwale lub ciężko chorych wśród beneficjentów OPS; • występowanie barier architektonicznych utrudniających osobom niepełnosprawnym dostęp do podstawowych dóbr i usług, • problem picia alkoholu, palenia tytoniu, zażywania innych środków psychoaktywnych wśród dzieci i młodzieży oraz obniżający się wiek inicjacji alkoholowej i nikotynowej, • problem e-uzależnień,

<p>rodzynie rzadko występuje na terenie gminy,</p> <ul style="list-style-type: none"> • aktywny udział seniorów w życiu rodzinnym, • korzystna atmosfera wychowawcza oraz środowisko szkolne.	<ul style="list-style-type: none"> • nieumiejętność zagospodarowania czasu wolnego przez dzieci i młodzież, • postępujące zjawisko przemocy szkolnej i agresji wśród dzieci i młodzieży.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • wzrost świadomości społecznej dotyczącej problemów zdrowotnych i zagrożeń społecznych, • możliwość korzystania z programów z zakresu pomocy społecznej współfinansowanych ze środków rządowych i unijnych, • wzrost znaczenia organizacji pozarządowych w sektorze pomocy społecznej, • rozwój współpracy pracowników pomocy społecznej z instytucjami sektora publicznego, organizacjami społecznymi oraz lokalną wspólnotą, • samoorganizacja i wzrost aktywności sektora pozarządowego w aplikowaniu o środki zewnętrzne, • rozwój infrastruktury odpowiadającej zmieniającym się potrzebom społecznym, • stosunkowo niewielka odległość do Warszawy • wzrost wysokości płacy minimalnej.	<ul style="list-style-type: none"> • wykluczenie społeczne osób starszych i niepełnosprawnych, • rosnące zapotrzebowanie na usługi społeczne wynikające ze starzenia się społeczeństwa i wzrostu liczby osób niepełnosprawnych i wymagających opieki, • zagrożenia funkcjonowania rodziny w związku z problemem uzależnień, bezrobocia, długotrwałego ubóstwa i przemocy, • niekorzystne wzorce zachowań (agresja, przemoc, uzależnienia) płynące z nowoczesnych mediów, • wzrost dostępności substancji psychoaktywnych dla dzieci i młodzieży oraz pojawianie się nowych rodzajów uzależnień, • rozwarstwianie się społeczeństwa, podział na biednych i bogatych; • bierność i pasywność osób objętych pomocą społeczną, nasilanie się postaw roszczeniowych,

	<ul style="list-style-type: none"> • występowanie zjawiska wyuczonej bezradności i uzależnienia od pomocy społecznej, • ograniczenia prawne oraz brak stabilności przepisów, trudności w ich interpretacji, • przyzwolenie dorosłych na spożywanie alkoholu przez dzieci, • delegowanie coraz większej ilości zadań władzom lokalnym w nieproporcjonalnej wielkości, w stosunku do wysokości przekazywanych środków finansowych.
--	---

Nowe Horyzonty

CZĘŚĆ PROGRAMOWA

Wizja i misja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Celem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zatory jest wyznaczenie priorytetowych rozwiązań w zakresie przeciwdziałania określonym problemom społecznym oraz poprawa sytuacji mieszkańców. Jej adresatem jest ogół społeczności lokalnej, Punktem wyjścia dla opracowania strategii jest diagnoza stanu faktycznego, analiza danych wynikających ze specyfiki gminy. Zebrany materiał źródłowy oraz wyniki badań przeprowadzonych wśród mieszkańców gminy Zatory pozwoliły wskazać grupę najważniejszych problemów społecznych w gminie. Realizacja zadań zawartych w Strategii planowana jest na lata 2023-2027 co powinno zapewnić możliwość długofalowych działań.

W Strategii wyróżniono:

- wizję- jest pożądanym obrazem przyszłości, który osoby biorące udział w procesie decyzyjnym pragną wykreować
- misję- stanowi cel nadrzędny przy planowaniu działań rozwojowych w gminie;
- cele strategiczne- wskazują najważniejsze obszary, których wsparcie jest niezbędne dla rozwiązywania problemów społecznych w gminie;
- cele operacyjne- są celami szczegółowymi dla celów strategicznych, zawierają propozycje kierunków działań niezbędnych do osiągnięcia poszczególnych celów operacyjnych.

WIZJA

Gmina Zatory to miejsce przyjazne mieszkańcom oraz zapewniające im wysoką jakość życia poprzez tworzenie szans wszechstronnego rozwoju, rozwój lokalnego kapitału społecznego oraz integrację i wsparcie grup marginalizowanych, bądź narażonych na wykluczenie.

Tak sformułowana wizja pozwala na zdefiniowanie misji. Misja gminy Zatory na lata 2023-2027 brzmi:

MISJA

Podniesienie jakości życia mieszkańców gminy Zatory poprzez zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego, dążenie do integracji społecznej oraz tworzenie równych szans rozwoju społecznego wszystkim mieszkańcom.

Cele i kierunki działań

Wprowadzanie zmian społecznych na terenie gminy poprzez realizację celów strategicznych i operacyjnych, zaowocuje ograniczeniem skutków rozpoznanych problemów społecznych, intensyfikacją rozwoju społecznego w gminie oraz poprawą jakości życia mieszkańców.

Wdrażanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Zatory na lata 2023-2027 opierać będzie na realizacji pięciu celów strategicznych:

1. CEL STRATEGICZNY: Zintegrowany system wsparcia oraz opieki nad rodziną i dzieckiem

I CEL OPERACYJNY – Wsparcie rodzin w prawidłowym wypełnianiu funkcji rodzicielskiej

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Realizacja i kontynuacja Programu Wspierania Rodziny;
- Realizacja działań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;
- Inicjowanie i rozwój różnych form integracji rodzin ze społecznością lokalną wspieranie wypoczynku rodzinnego, organizowanie imprez integracyjnych i kulturalnych, festynów, pikników rodzinnych, spektakli, wycieczek i innych działań mających na celu integrację rodzin;

- Systematyczna współpraca Ośrodka Pomocy Społecznej z placówkami oświatowymi w celu bieżącej analizy sytuacji dzieci i młodzieży uczęszczającej do szkół oraz rozwijania współpracy z rodzicami;
- Zwiększenie zakresu i liczby działań profilaktycznych i aktywnych form pomocy dziecku i rodzinie;
- Rozpowszechnianie informacji dla rodzin na temat możliwości poradnictwa rodzinnego, psychologicznego i prawnego oraz uzyskania pomocy w przypadku doświadczenia problemów;
- Udzielanie pomocy prawnej, psychologicznej, terapeutycznej, rehabilitacyjnej oraz innych form wsparcia rodzinom będącym w kryzysie;
- Szkolenia i warsztaty dla rodziców wzmacniające ich kompetencje wychowawcze;
- Wspieranie rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym niewydolnych wychowawczo;
- Zapewnienie rodzinom będącym w trudnej sytuacji materialnej wsparcia rzeczowego oraz finansowego, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa;
- Zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych wsparcia asystenta rodziny i pracownika socjalnego.

Wskaźniki monitorujące (roczne):

- ✓ liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych,
- ✓ liczba rozpowszechnionych informacji dla rodzin na temat możliwości poradnictwa rodzinnego, psychologicznego i prawnego oraz uzyskania pomocy w przypadku doświadczenia problemów,
- ✓ liczba szkoleń i warsztatów dla rodziców podnoszących ich kompetencje rodzicielskie,
- ✓ liczba osób biorących udział w szkoleniach z zakresu kompetencji rodzicielskich,
- ✓ liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa,
- ✓ liczba rodzin korzystających z bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego,
- ✓ liczba rodzin objętych pracą asystenta rodziny,

Nowe Horyzonty

- ✓ liczba rodzin objętych pomocą pracowników socjalnych (tzw. praca socjalna), z wyszczególnieniem rodzin z małoletnimi dziećmi,
- ✓ liczba imprez o charakterze kulturalnym.

Jednostka realizująca: Gmina Zatory – Rada Gminy jako organ uchwałodawczy i Wójt Gminy, jako organ wykonawczy, OPS, GKRPA.

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje pozarządowe, PCPR, służba zdrowia, Policja, placówki oświatowe, Kościół, sądy, ZI, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Pułtusku.

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

II CEL OPERACYJNY: Wyrównywanie szans życiowych dzieci i młodzieży poprzez zapewnienie im dostępu do wysokiej jakości kształcenia i wszechstronnego rozwoju.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Monitorowanie sytuacji dzieci z rodzin dysfunkcyjnych poprzez współpracę z placówkami oświatowymi;
- Tworzenie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży działających w formie w formie opiekuńczej (np. koła zainteresowań, świetlice, kluby, ogniska wychowawcze), specjalistycznej lub pracy podwórkowej;
- Tworzenie oferty i infrastruktury aktywnego spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, w tym w obszarze kultury, sportu i rekreacji (m.in. poprzez organizację konkursów, zawodów i imprez międzyszkolnych aktywizujących dzieci i młodzież);
- Realizacja systematycznych zajęć profilaktycznych dla młodzieży w aspekcie przeciwdziałania uzależnieniom od substancji, uzależnieniom behawioralnym oraz promujących zdrowy styl życia; kontynuacja realizowanych rekomendowanych programów profilaktycznych w szkołach;
- Rozbudowa i modernizacja infrastruktury szkolnej i obiektów edukacyjnych, wspieranie działalności świetlic wiejskich na terenie Gminy;
- Rozwój zajęć pozalekcyjnych kształtujących postawy kreatywne i aktywne dzieci i młodzieży;

Nowe Horyzonty

- Realizacja programów podnoszących wiedzę i kwalifikacje nauczycieli celem podniesienia jakości i poziomu nauczania;
- Prowadzenie warsztatów dla dzieci i młodzieży na temat agresji, konfliktów i przemocy rówieśniczej;
- Prowadzenie kampanii profilaktycznych i innych działań (np. konkursy, spektakle, ogłoszenia) skierowanych do dzieci i młodzieży;
- Realizacja działań mających na celu wyrównywanie szans edukacyjnych dla dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych lub zagrożonych problemem ubóstwa (np. poprzez organizowanie zajęć pozalekcyjnych).

Wskaźniki monitorujące (roczne):

- ✓ liczba placówek oświatowych, z którymi podejmowano współpracę w celu monitorowania sytuacji dziecka;
- ✓ liczba dzieci korzystających z zajęć świetlicowych;
- ✓ liczba klubów i stowarzyszeń sportowych;
- ✓ liczba prowadzonych zajęć pozalekcyjnych;
- ✓ liczba zmodernizowanych obiektów szkolnych i edukacyjnych;
- ✓ średnie wyniki nauczania w szkołach (%);
- ✓ liczba obiektów sportowo- rekreacyjnych;
- ✓ liczba obiektów szkolnych wyposażonych w nowy sprzęt i narzędzia edukacyjne;
- ✓ liczba działań aktywizujących dzieci i młodzież w szczególności w zakresie rekreacji i sportu;
- ✓ liczba przeprowadzonych warsztatów dla dzieci i młodzieży z zakresu wzmocnienia umiejętności społecznych;
- ✓ liczba przeprowadzonych szkoleń dla nauczycieli z zakresu doskonalenia zawodowego;
- ✓ liczba programów profilaktycznych z zakresu uzależnienia od substancji psychoaktywnych, uzależnień behawioralnych oraz promujących zdrowy styl życia;
- ✓ liczba dzieci i młodzieży objętych działaniami mającymi na celu wyrównywanie szans edukacyjnych.

Jednostka realizująca: Gmina Zatory – Rada Gminy jako organ uchwałodawczy i Wójt Gminy, jako organ wykonawczy, OPS, GKRPA.

Nowe Horyzonty

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje pozarządowe, PCPR, służba zdrowia, Policja, placówki oświatowe, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna.

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

2. CEL STRATEGICZNY: Poprawa warunków społecznego funkcjonowania osób starszych, przewlekle chorych oraz niepełnosprawnych

I CEL OPERACYJNY: Zapewnienie dostępności do odpowiednich usług pomocowych i opiekuńczych osobom starszym, przewlekle chorym oraz niepełnosprawnym, a także tworzenie warunków do ich samodzielnego funkcjonowania

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Inicjowanie działań mających na celu dostosowywanie infrastruktury gminnej (punktów handlowych, usługowych, kulturowych, sportowych itp.) do potrzeb osób z niepełnosprawnością;
- Współpraca z organizacjami pozarządowymi prowadzącymi działalność na rzecz osób starszych, przewlekle chorych i niepełnosprawnych oraz wspieranie ich działalności;
- Organizowanie wolontariatu na rzecz seniorów, osób z niepełnosprawnością i osób przewlekle chorych;
- Inicjowanie i wdrażanie programów osłonowych dla osób w wieku senioralnym, przewlekle chorych i niepełnosprawnych;
- Udzielanie wsparcia osobom spełniającym kryteria ustawowe do pobytu w mieszkaniach chronionych;
- Kierowanie osób z niepełnosprawnością z terenu Gminy do środowiskowych domów samopomocy i organizacja oraz zabezpieczenie kosztów na pokrycie dowozu tych osób;
- Podniesienie jakości i dostępności usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych;
- Kierowanie i ponoszenie odpłatności za pobyt w Domach Pomocy Społecznej;
- Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych;
- Udzielanie ustawowej pomocy materialnej osobom z niepełnosprawnością, osobom przewlekle chorym i osobom starszym.

Wskaźniki monitorujące (roczne):

- ✓ liczba obiektów infrastruktury gminnej (w tym nowo powstałych) dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych i seniorów;
- ✓ liczba działań podjętych we współpracy z organizacjami pozarządowymi;
- ✓ liczba wolontariuszy działających na rzecz osób w wieku senioralnym, przewlekle chorych i niepełnosprawnych;
- ✓ liczba osób w wieku senioralnym, przewlekle chorych i niepełnosprawnych objętych wolontariatem;
- ✓ liczba uczestników środowiskowego domu samopomocy z terenu gminy Zatory;
- ✓ liczba miejsc pracy na terenie gminy dla osób niepełnosprawnych;
- ✓ liczba osób objętych usługami opiekuńczymi;
- ✓ liczba zrealizowanych godzin usług opiekuńczych;
- ✓ liczba osób objętych specjalistycznymi usługami opiekuńczymi, w tym specjalistycznymi usługami opiekuńczymi dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- ✓ liczba zrealizowanych godzin specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- ✓ liczba mieszkańców przebywających w Domach Pomocy Społecznej z terenu gminy Zatory;
- ✓ liczba osób objętych ustawową pomocą materialną, w tym z uwagi na niepełnosprawność i długotrwałą chorobę.

Jednostka realizująca: Gmina Zatory– Rada Gminy jako organ uchwałodawczy i Wójt Gminy, jako organ wykonawczy, OPS.

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje pozarządowe, PFRON, PCPR, służba zdrowia.

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

II CEL OPERACYJNY: Promowanie społecznej akceptacji i integracji osób z niepełnosprawnością, długotrwanie chorych oraz starszych w miejscu zamieszkania.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Organizacja zajęć promujących zdrowy i aktywny tryb życia mających na celu integrację społeczną, a także rozwijanie kompetencji i umiejętności seniorów, osób z niepełnosprawnością oraz dotkniętych długotrwałą chorobą;
- Promowanie pozytywnego wizerunku osoby starszej, osoby przewlekle chorej i osoby z niepełnosprawnością w społeczności lokalnej;
- Rozwój oferty na rzecz wsparcia seniorów, m.in. kontynuowanie działalności już istniejącego Klubu Seniora (wzbogacenie oferty i prawne uregulowanie jego działalności); tworzenie nowych Klubów Seniora, organizacja miejsc zrzeszania się seniorów;
- Stworzenie warunków do integracji społecznej osób starszych, osób dotkniętych długotrwałą chorobą i osób z niepełnosprawnością poprzez realizację projektów socjalnych i programów adresowanych do tych osób;
- Przedsięwzięcia integracyjne o charakterze sportowym, kulturalnym, rekreacyjnym i turystycznym dla osób niepełnosprawnych, przewlekle chorych oraz seniorów;
- Tworzenie warunków wyrównywania szans edukacyjnych dla osób niepełnosprawnych, tzw. edukacja włączająca.

Wskaźniki monitorujące (roczne):

- ✓ liczba seniorów, osób przewlekle chorych oraz osób z niepełnosprawnością uczestniczących w zajęciach;
- ✓ liczba podjętych działań promujących w społeczności lokalnej pozytywny wizerunek osoby starszej, osoby przewlekle chorej i osoby z niepełnosprawnością;
- ✓ liczba uczestników klubu seniora;
- ✓ liczba dostępnych zajęć w klubie seniora;
- ✓ liczba nowo powstałych klubów seniora;
- ✓ liczba zrealizowanych projektów/ programów skierowanych do seniorów, osób niepełnosprawnych oraz długotrwanie chorych;
- ✓ liczba uczestników projektów/ programów skierowanych do seniorów, osób niepełnosprawnych oraz długotrwanie chorych;

Nowe Horyzonty

- ✓ liczba nowo utworzonych podmiotów ekonomii społecznej oraz liczba podjętych działań w kierunku rozwoju istniejących.

Jednostka realizująca: Gmina Zatory– Rada Gminy jako organ uchwałodawczy i Wójt Gminy jako organ wykonawczy, OPS.

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje pozarządowe, PFRON, PCPR, PUP..

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

3. CEL STRATEGICZNY: Przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu i wykluczeniu społecznemu

I CEL OPERACYJNY: Ograniczanie zjawiska ubóstwa, w tym zjawiska dziedziczenia ubóstwa oraz tworzenie warunków do adaptacji społecznej grup wykluczonych społecznie i zagrożonych marginalizacją

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Zapewnienie dostępu do świadczeń pomocy społecznej w celu umożliwienia zaspokojenia przez osoby i rodziny podstawowych potrzeb bytowych z uwzględnieniem współpracy w rozwiązywaniu trudnej sytuacji;
- Udzielanie pomocy w zakresie dożywiania w formie zasiłków na zakup żywności oraz w formie pomocy niepieniężnej – posiłków;
- Organizacja działań mających na celu wspieranie kompetencji mieszkańców w zakresie zaradności, samodzielności oraz gospodarowania posiadanymi zasobami;
- Realizowanie programów służących zaspokajaniu podstawowych potrzeb dzieci z rodzin ubogich (organizowanie i finansowanie dożywiania w trakcie nauki w szkole, zapewnienie odzieży, wyposażenia w artykuły szkolne, wypoczynku w czasie ferii letnich i zimowych);
- Udzielanie świadczeń pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów;
- Zapobieganie utrwaleniu się bezdomności;
- Zapewnianie miejsca schronienia interwencyjnego dla osób bezdomnych;

- Zmniejszenie negatywnych skutków funkcjonowania osób bezdomnych w przestrzeni publicznej (np. poprzez udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania).

Wskaźniki monitorujące (roczne):

- ✓ liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa oraz formy ich wsparcia,
- ✓ liczba dzieci z rodzin o niskich dochodach, którym zorganizowano wypoczynek w czasie ferii letnich i zimowych;
- ✓ liczba dzieci z rodzin o niskich dochodach, które dożywiano w trakcie nauki w szkole;
- ✓ liczba świadczeń pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów;
- ✓ liczba osób, które otrzymały lokal socjalny;
- ✓ liczba osób bezdomnych korzystających ze schronienia interwencyjnego;
- ✓ liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezdomności.

Jednostka realizująca: Gmina Zatory– Rada Gminy jako organ uchwałodawczy i Wójt Gminy jako organ wykonawczy, OPS, GKRPA.

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje pozarządowe, PCPR, Ośrodek Zdrowia, Policja, placówki oświatowe, Kościół.

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje z budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

II. CEL OPERACYJNY: Wspieranie osób bezrobotnych w zdobyciu zatrudnienia oraz przeciwdziałanie i ograniczanie negatywnych skutków psychospołecznych bezrobocia.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Stałe monitorowanie i podejmowanie działań aktywizujących na rzecz osób bezrobotnych we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy;
- Udostępnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, stażach, organizacji robót publicznych, prac interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego;
- Pomoc materialna osobom i rodzinom dotkniętym długotrwałym bezrobociem;
- Organizacja i finansowanie usług wspierających aktywizację zawodową;
- Organizacja szkoleń podnoszących kompetencje zawodowe osób bezrobotnych;

Nowe Horyzonty

- Organizacja poradnictwa indywidualnego i grupowego oraz szkoleń z zakresu umiejętności poszukiwania pracy;
- Prowadzenie pracy socjalnej na rzecz osób bezrobotnych i ich rodzin, m.in. w oparciu o zawieranie i realizowanie kontraktów socjalnych;
- Aktywizacja społeczna i zawodowa osób bezrobotnych w ramach Centrum Integracji Społecznej lub Klubu Integracji Społecznej;
- Wspieranie rozwoju podmiotów ekonomii społecznej (spółdzielnie socjalne, zakłady aktywności zawodowej).

Wskaźniki monitorujące (roczne):

- ✓ liczba bezrobotnych, w tym liczba bezrobotnych kobiet;
- ✓ liczba osób długotrwale bezrobotnych;
- ✓ liczba bezrobotnych bez wykształcenia średniego;
- ✓ liczba bezrobotnych poniżej 25 r.ż.;
- ✓ liczba bezrobotnych niepełnosprawnych;
- ✓ liczba i rodzaj programów skierowanych do osób bezrobotnych;
- ✓ procent osób, które podjęły zatrudnienie w wyniku wydanego skierowania do pracy do liczby zgłoszonych wolnych miejsc pracy;
- ✓ liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia;
- ✓ liczba osób bezrobotnych, które skierowano na zajęcia w Centrum Integracji Społecznej lub Klubie Integracji Społecznej;
- ✓ liczba podmiotów ekonomii społecznej;
- ✓ liczba usług wspierających aktywizację zawodową.

Jednostka realizująca: Gmina Zatory – Rada Gminy jako organ uchwałodawczy i Wójt Gminy, jako organ wykonawczy, OPS, PUP.

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje pozarządowe, PCPR.

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje z budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

4. CEL STRATEGICZNY: Przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy w rodzinie

I CEL OPERACYJNY– Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie oraz zwiększenie skuteczności ochrony osób jej doświadczających

KIERUNKI DZIAŁAŃ

- Realizacja i kontynuacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie;
- Pomoc rodzinom doznającym przemocy w ramach procedury „Niebieskie Karty”;
- Prowadzenie działań informacyjnych poprzez rozprowadzanie plakatów, broszur, ulotek na temat praw osób doświadczających przemocy oraz form przeciwdziałania przemocy;
- Rozpowszechnianie informacji o podmiotach i miejscach świadczących pomoc ofiarom przemocy domowej;
- Udzielanie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie;
- Zapewnienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego;
- Współpraca z innymi podmiotami działającymi na terenie powiatu mająca na celu realizację działań zmierzających do ograniczenia zjawiska przemocy w rodzinie;
- Wzmacnianie potencjału instytucji i organizacji realizujących zadania mające na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie (np. poprzez tworzenie, prowadzenie i aktualizację baz danych osób nadzorujących lub koordynujących działanie poszczególnych służb na poziomie gminnym, nawiązywanie współpracy w celu realizacji wspólnej polityki przeciwdziałania przemocy w rodzinie, przeprowadzanie interdyscyplinarnych spotkań, konferencji lub szkoleń z udziałem przedstawicieli poszczególnych służb);
- Tworzenie spójnych, opartych na aktualnej wiedzy i doświadczeniu praktycznych narzędzi pracy z osobami doświadczającymi przemocy oraz osobami stosującymi przemoc (np. narzędzie szacowania ryzyka występowania przemocy w rodzinie);
- Organizacja szkoleń dla pracowników instytucjonalnych w zakresie przepisów prawa regulujących problematykę przemocy w rodzinie oraz procedury „Niebieskie Karty”;

Nowe Horyzonty

- Podnoszenie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy i sposobów radzenia sobie z problemem poprzez: organizację akcji lokalnych lub przyłączenie się do ogólnokrajowych kampanii społecznych na temat przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- Monitorowanie i diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie.

Wskaźniki monitorujące (roczne):

- ✓ liczba założonych Niebieskich Kart;
- ✓ liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie;
- ✓ liczba ofiar i sprawców przemocy w rodzinie korzystających z pomocy psychologicznej;
- ✓ liczba organizacji pozarządowych działających w obszarze pomocy sprawcom i ofiarom przemocy w rodzinie;
- ✓ liczba akcji społecznych/ kampanii na temat przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- ✓ liczba rozpowszechnionych informacji na temat działań podejmowanych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- ✓ liczba osób uczestniczących w konferencjach i innych formach szkoleniowych;
- ✓ liczba działań podjętych w celu diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie np. poprzez weryfikację sprawozdawczości z realizacji Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.

Jednostka realizująca: Gmina Zatory – Rada Gminy jako organ uchwałodawczy i Wójt Gminy, jako organ wykonawczy, OPS, GKRPA, ZI.

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje pozarządowe, PCPR, Ośrodek Zdrowia, Policja, placówki oświatowe, sądy i prokuratura, Poradnia Zdrowia Psychicznego i Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Pułtusku.

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

II CEL OPERACYJNY: Prowadzenie działań profilaktycznych oraz podnoszenie poziomu usług pomocowych dla osób uzależnionych oraz ich rodzin.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Realizacja i kontynuacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii;

Nowe Horyzonty

- Udzielanie pomocy materialnej i niematerialnej rodzinom z problemem uzależnienia;
- Działania profilaktyczne, skierowane do dzieci i młodzieży mające zarówno charakter edukacyjny jak i dostarczające alternatywnych form spędzania wolnego czasu;
- Upowszechnianie wiedzy o uzależnieniach oraz promowanie zdrowego stylu życia;
- Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych oraz członków ich rodzin;
- Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych prowadzących działania z zakresu profilaktyki uzależnień;
- Współpraca z innymi podmiotami na rzecz prowadzenia działań edukacyjnych i profilaktycznych dla dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych;
- Wspieranie placówek leczniczych dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków. Współpraca z grupami samopomocowymi AA, Al-anon;
- Monitorowanie problematyki alkoholowej i narkotykowej na terenie gminy oraz pojawiania się nowych rodzajów uzależnień;
- Podejmowanie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych mających na celu ograniczenie dostępności do napojów alkoholowych i przestrzeganie zakazu ich sprzedaży osobom poniżej 18 roku życia;
- Motywowanie osób uzależnionych i współuzależnionych do podjęcia terapii w placówkach leczenia odwykowego typu stacjonarnego i ambulatoryjnego;
- Organizowanie szkoleń dla członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i innych grup zawodowych (m.in. pedagogów, nauczycieli, wychowawców, pracowników socjalnych, asystentów rodziny, policjantów) z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.

Wskaźniki monitorujące (roczne):

- ✓ liczba realizowanych programów profilaktyki zdrowotnej;
- ✓ liczba uczestników programów profilaktyki zdrowotnej;
- ✓ liczba rodzin z problemem uzależnień, którym udzielona została pomoc materialna i niematerialna;

Nowe Horyzonty

- ✓ liczba przeprowadzonych programów profilaktycznych, konkursów, akcji edukacyjnych;
- ✓ liczba grup wsparcia dla osób uzależnionych z terenu gminy,
- ✓ liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu uzależnień,
- ✓ liczba uczestników programów profilaktycznych, konkursów, akcji edukacyjnych,
- ✓ liczba przeprowadzonych zajęć edukacyjnych dla młodzieży mających na celu poszerzenie wiedzy na temat uzależnień (w tym behawioralnych) oraz liczba osób uczestniczących w zajęciach;
- ✓ liczba osób objętych terapią uzależnień od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych oraz współuzależnionych;
- ✓ liczba placówek leczenia uzależnienia od alkoholu, którym udzielono wsparcia finansowego;
- ✓ liczba osób, wobec których podjęte zostały rozmowy motywujące;
- ✓ liczba uczestników zorganizowanych szkoleń z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.

Jednostka realizująca: Gmina Zatory – Rada Gminy jako organ uchwałodawczy i Wójt Gminy, jako organ wykonawczy, OPS, GKRPA.

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje pozarządowe, PCPR, Ośrodek Zdrowia, Policja, placówki oświatowe, Kościół, Poradnia Zdrowia Psychicznego i Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Pułtusk.

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje z budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

5. CEL STRATEGICZNY: Rozwój aktywności obywatelskiej i społecznej mieszkańców.

I CEL OPERACYJNY: Wzrost aktywizacji i integracji społecznej mieszkańców.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Podejmowanie działań mających na celu pobudzenie aktywności społecznej mieszkańców i włączanie ich w rozwiązywanie lokalnych problemów, m.in. poprzez prowadzenie konsultacji społecznych, kampanii informacyjnych;
- Opracowanie i realizacja rocznego programu współpracy z organizacjami pozarządowymi;

Nowe Horyzonty

- Podejmowanie działań mających na celu promowanie wolontariatu i pomocy sąsiedzkiej wśród mieszkańców, m.in. poprzez organizowanie akcji informacyjnych, spotkań, zacieśnianie współpracy z placówkami oświatowymi w tym zakresie;
- Integracja rodzin i przeciwdziałanie marginalizacji osób niepełnosprawnych, starszych, ubogich, dotkniętych uzależnieniami i przemocą przez organizowanie imprez i wydarzeń kulturalnych;
- Tworzenie sieci podmiotów współpracujących na rzecz środowiska lokalnego, w tym: edukowanie, aktywizowanie i animowanie przedstawicieli instytucji i organizacji, mieszkańców, przedstawicieli organizacji pozarządowych oraz grup nieformalnych;
- Tworzenie warunków do rozwijania i utrzymywania relacji sąsiedzkich;
- Wspieranie działalności grup młodzieżowych oraz organizacji wolontarystycznych;
- Wzmocnienie i rozwijanie umiejętności pracowników socjalnych działających na rzecz pełniejszej integracji społecznej klientów pomocy społecznej poprzez systematyczne ich doszkalcenie;
- Rozwój warunków sprzyjających aktywności mieszkańców gminy do uczestnictwa w sporcie i rekreacji;
- Zapewnienie całorocznej oferty kulturalnej dla mieszkańców;
- Ścisła współpraca międzyinstytucjonalna w zakresie rozwiązywania problemów społecznych podmiotów działających na terenie gminy;
- Upowszechnianie informacji o aktualnej ofercie i formach świadczeń pomocowych.

Wskaźniki monitorujące (roczne):

- ✓ liczba organizacji pozarządowych, z którymi współpracuje samorząd;
- ✓ liczba wydarzeń społeczno-kulturalnych skierowanych do społeczności lokalnej;
- ✓ liczba obiektów sportowych;
- ✓ liczba świetlic wiejskich;
- ✓ liczba mieszkańców angażująca się w wolontariat;
- ✓ liczba lokalnych stowarzyszeń, klubów sportowych;
- ✓ liczba zorganizowanych szkoleń dla pracowników służb społecznych;
- ✓ liczba uczestników szkoleń;

- ✓ liczba udostępnionych informacji o aktualnej ofercie i formach świadczeń pomocowych;
- ✓ liczba współpracujących podmiotów w zakresie rozwiązywania problemów społecznych.

Jednostka realizująca: Gmina Zatory – Rada Gminy jako organ uchwałodawczy Wójt Gminy, jako organ wykonawczy, OPS.

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe, Kościoł.

Źródła finansowania: Budżet gminy, dotacje z budżetu państwa, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Monitoring i ewaluacja w procesie wdrażania Strategii

Monitoring pozwala określić, czy strategia jest wdrażana zgodnie z przyjętymi założeniami i wskazuje, czy istnieje potrzeba wprowadzenia odpowiednich korekt, aby osiągnąć zakładane efekty. W praktyce system monitoringu polega na systematycznym zbieraniu, gromadzeniu i przetwarzaniu danych dotyczących stopnia realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, przy wykorzystaniu wskaźników monitoringowych, które pozwalają zmierzyć zmiany i porównać osiągnięte rezultaty z tymi, które zakładaliśmy. Monitorowanie SRPS powinno odbywać się na różnych poziomach strategii, tj. w kontekście zaplanowanych celów, działań, budżetu oraz rezultatów.

W celu stworzenia całościowego obrazu realizowanych działań na rzecz poprawy sytuacji w Gminie niezbędne jest tworzenie, przekazywanie i analizowanie corocznie poniższych sprawozdań:

- 1) Oceny zasobów pomocy społecznej;
- 2) Sprawozdanie z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej;
- 3) Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii;
- 4) Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie;
- 5) Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny;
- 6) Sprawozdanie ze współpracy gminy Zatory z organizacjami pozarządowymi.

Sprawozdania z ww. programów posłużą m.in. do monitoringu realizacji Strategii. Natomiast do końca kwietnia każdego roku podczas obowiązywania SRPS, jednostki współuczestniczące w realizacji działań wskazanych w niniejszym dokumencie, prześlą informację za rok poprzedzający z zakresu wykonania określonych zadań i osiągnięcia wskaźników. Raport ten będzie przekazywany do Ośrodka Pomocy Społecznej w Zatorach jako jednostki koordynującej. Corocznie OPS w Zatorach w oparciu o posiadane dane (tj. ocena osiągniętych wskaźników monitorujących) sporządzi sprawozdanie z realizacji Strategii i przedstawi je Radzie Gminy Zatory. Sprawozdania z realizacji Strategii opracowane m.in. w oparciu o posiadane dane z monitoringu, będą pomocne przy przeprowadzeniu ewaluacji końcowej, a także ewentualnej aktualizacji celów i kierunków działań niniejszego dokumentu.

Ewaluacja stanowi istotne narzędzie w diagnozowaniu problemów i potrzeb społecznych, wymagających większych nakładów w kontekście osiągnięcia założonych celów strategicznych. To źródło wiedzy niezbędnej do formułowania pogłębionych ocen wdrażania strategii. W Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ewaluacja powinna być traktowana jako element horyzontalny.

Ewaluacja ilościowa przeprowadzana będzie na podstawie analizy danych liczbowych pochodzących ze sprawozdań podmiotów zaangażowanych w realizację Strategii. Analiza ta określi poziom realizacji poszczególnych zadań.

Ewaluacja jakościowa polegała będzie na ocenie:

- efektywności wdrażania Strategii (czy nakłady czasowe, ludzkie i finansowe zaangażowane w realizację działań są adekwatne do otrzymanych efektów?);
- skuteczności (czy kierunki działań i realizowane w ich ramach zadania w zamierzony sposób prowadzą do osiągnięcia celów? Czy realizowane działania w sposób optymalny realizują cele Strategii?);
- trafności - czy realizowane cele i kierunki działań Strategii są odpowiedzią na aktualne potrzeby mieszkańców Gminy?

Analiza jakościowa pozwoli na ocenę skuteczności strategii w zakresie stosowanych form, funkcjonalności opracowanych procedur oraz ilości i jakości posiadanych zasobów, w tym finansowych.

Źródłem danych, które posłużą do ewaluacji mogą być dane statystyczne, sprawozdania z monitoringu, dane z badań społeczności lokalnej i inne.

Strategia będzie podlegała końcowej ewaluacji. Ewaluacja pozwoli na ocenę skuteczności podejmowanych na przestrzeni 5 lat działań. Przyczyni się do weryfikacji form, funkcjonalności opracowanych procedur, a także ilości i jakości posiadanych zasobów, w tym również finansowych. Raport z końcowej ewaluacji zostanie przedstawiony Radzie Gminy Zatory do końca II kwartału 2028r.

Strategia ma charakter otwarty i może ulec aktualizacji bądź zmianie w miarę pojawiających się potrzeb oraz posiadanych możliwości finansowych. Raporty monitoringowe opracowywane corocznie w formie sprawozdawczości, zawierające wnioski i sugestie pozwolą na ocenę skuteczności wdrażanej Strategii oraz dostarczą informacji co do konieczności podejmowania ewentualnych korekt lub aktualizacji strategii. Korekta działań strategicznych może wynikać ze zmian uregulowań prawnych, społecznych, ekonomicznych bądź pojawienia się nowych możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych. Strategia powinna być aktualizowana po uprzednio przeprowadzonym monitoringu, na podstawie zawartych w nim wniosków w zakresie ewentualnych zmian.

Źródła finansowania

Szczegółowe określenie wysokości planowanych środków na realizację Strategii nie jest możliwe ze względu na długi okres obowiązywania dokumentu, a także brak stałych, długookresowych źródeł finansowania.

Należy założyć, że źródłami finansowania lub współfinansowania przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Zatory na lata 2023- 2027 będą m.in.: budżet gminy, dotacje z budżetu państwa oraz środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, unijnych, programów celowych.

Sformułowane w dokumencie kierunki działań powinny być wdrażane przez wyznaczonych realizatorów oraz partnerów w realizacji.

Każdy podmiot z terenu Gminy będący realizatorem zadań w ramach strategii planuje środki finansowe niezbędne do ich prawidłowej realizacji.

Ramy finansowe realizacji Strategii są jednak uzależnione od możliwości finansowych gminy oraz wielu zmiennych, jak sytuacja społeczna i gospodarcza, kondycja finansów publicznych, zmiany na rynku pracy, zmiany w zakresie dostępu do konkretnych świadczeń itp.

Nowe Horyzonty

Planowane wydatki definiowane będą corocznie w uchwale budżetowej. Jedną z podstaw do ich określenia będzie ocena zasobów pomocy społecznej (art. 16 a ustawy o pomocy społecznej).

Nowe Horyzonty
Spis tabel

Tabela 1. Liczba mieszkańców gminy Zatory w podziale na płeć.	8
Tabela 2. Przyrost naturalny w gminie Zatory- lata 2019-2021.....	8
Tabela 3. Ekonomiczne grupy wiekowe w latach 2019- 2021.....	9
Tabela 4. Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych w gminie Zatory.....	12
Tabela 5. Powody przyznawania pomocy społecznej- liczba rodzin.	14
Tabela 6. Działalność GKRPA.....	29
Tabela 7. Przestępczość na terenie gminy Zatory w latach 2019-2021- dane z KPP Pułtusk.....	32
Tabela 8. Przestępstwa/wykroczenia popełnione pod wpływem alkoholu- dane z KPP w Pułtusk....	33
Tabela 9. Liczba zdarzeń związanych z przemocą domową- dane z KPP w Pułtusk.	34
Tabela 10. Analiza SWOT.	52